Poštnina plačana v gotovini. 43286 Posamezna številka 1 Din.

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg št. 2, pritličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 1. LJUBLJANA, sobota 21. aprila 1923. Leto I.

Manifest proletarijatu Slovenije.

Na poziv članov širšega izvrševalnega odbora Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva se je sestala v nedeljo, dne 15. aprila t. l. konferenca strankinih zaupnikov iz cele Slovenije v Ljubljani, da se posvetuje o ujedinjenju razredno zavednega proletarijata Slovenije s proletarijatom ostale Jugoslavije v

Neodvisni Delavski stranki Jugoslavije.

Vsi navzoči delavski zaupniki so soglasno sklenili, da se ima to ujedinjenje izvršiti nemudoma, ker volja razredno zavednih mas v Sloveniji je, da je danes edino Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije, kateri se hočejo pridružiti, ona je edina zakonita predstavnica pravilne proletarske politike in vodnica proletarijata na poti k osvobojenju izpod kapitalističnega jarma. Obenem je konferenca sklenila, da izda naslednji

MANIFEST.

Ročni in duševni delavci Slovenije! Proletarci mest in vasi.

Že od prevrata sem traja borba za ujedinjenje proletarijata v Jugoslaviji. Razredno zavedno delavstvo, avantgarda proletarijata, se prav dobro zaveda, da mora proletarska armada vsake dežele in celega sveta stati strnjena v eni fronti proti kapitalističnemu razredu, ako hoče voditi uspešen boj za zboljšanje svojega položaja, predvsem pa za svojo končno osvoboditev.

V tem oziru ima zlasti proletarijat v Sloveniji silno bogate izkušnje, ker tu je bil boj za ujedinjenje najtežji. Dokler je bil proletarijat v naši deželi oddvojen od onega v ostali državi, so se končali vsi njegovi boji ali neugodno ali pa z neznatnimi uspehi. V mnogih slučajih pa delavstvo niti ni moglo stopiti v borbo, ker se je čutilo preslabo. Kadar pa je stopilo ujedinjeno v boj, tedaj je tudi zmagalo, o čemur predvsem živo priča rudarski štrajk leta 1920.

Brez ujedinjenih enotnih organizacij, slonečih na razrednem boju in demokratičnem centralizmu, ni uspešnega boja delavskih množic proti kapitalizmu in njegovemu izkoriščanju za osvoboditev dela izpod jarma kapitala.

Buržuazija se boji ujedinjenja delavskega pokreta, ker enotne in centralizirane organizacije razredno zavednega proletarijata so nevarne njenemu gospodstvu in omejujejo zlati tok njenih brezmejnih profitov. Zato buržuazija brezobzirno v vseh deželah preganja enoten, razredno zaveden delavski pokret. Posebno občutno pa je to doživel proletarijat v Jugoslaviji.

Ko je delavstvo v naši deželi leta 1920. izvršilo ujedinjenje na strokovnem in političnem polju, ko so bile do malega vse strokovne organizacije združene v Centralnem Sindikalnem Veću v Beogradu in je Komunistična stranka združila v svojih vrstah celokupni razredno zavedni proletarijat, tedaj je jugoslovanska buržuazija udarila po delavskem pokretu z

OBZNANO.

Uspehi pri rudarskem štrajku in pri volitvah v konstituanto so jo upozorili, da je ogrožen njen položaj. Čutila se je že dovolj konsolidirana in smatrala je svoje sile za zadostne, da stre vsak odpor.

Delavski razred ni bil kos »Obznani«. Ujedinjenje je prišlo prepozno. To so pa zakrivili socijalpatrijotični in centrumaški voditelji, ki so zavestno sabotirali vsak poizkus ujedinjenja, dokler ga ni izsilila volja delavskih mas. S svojim izdajalskim delom pa so obenem povzročili notranji razkroj strokovnih in političnih organizacij in oropali delavstvo borbenega duha, ki ga je navdajal ob prevratu.

Delavske množice, ki so se ujedinile končno leta 1920., so bile že utrujene, prvotni borbeni duh je gineval in razglas »Obznane« ni našel onega odpora, da bi bil prisilil vlado in buržuazijo, da jo umakne. Nasprotno, slabost delavskih množic je buržuazijo še bolj ojunačila, da je zadala delavskemu razredu poslednji udarec

z zakonom za zaščito države.

Z njim je jugoslovanska buržuazija postavila izven zakona vse delavske strokovne in politične organizacije in prepovedala delavski tisk. Pri tem delu so jo zopet najvneteje podpirali socijalpatrijoti in centrumaši in izvršili svoje rabeljsko delo nad proletarijatom Jugoslavije.

Režim belega terorja je našel delavski razred nepripravljen. In tako se je zgodilo, da so proletarske mase v veliki meri podlegle malomeščanskim nacijonalističnim parolam, ki razjedinjujejo delavstvo in ga odvajajo od pravega spoznanja položaja ter s poti odločnega razrednega boja.

Jedro delvskega vprašanja ni v centralizmu ali federalizmu, ampak v odpravi kapitalizma in v upostavitvi proletarske demokracije. Najbližja naloga delavskega gibanja pri nas pa je danes neizprosen boj za

strmoglavljenje režima belega terorja.

Ali delavski razred se ne sme udajati iluziji, da bodo to zanj storili Korošci in Radiči, da bodo odpravile zakon za zaščito države kake parlamentarne kombinacije. Nikoli! Saj je bil ravno Korošec oni, ki je prvi pri nas v Sloveniji upostavil režim nasilja proti delavstvu in s puškami zatrl železničarski štrajk. On je prvi pokazal svojim naslednikom pot k režimu belega terorja. Delavstvo se ne sme zanašati na nikogar, razun na samega sebe. Le ono samo bo z odločnim, vztrajnim bojem strmoglavilo »zakon za zaščito države«.

DRŽAVNA LJUDSKA KNJIŽNICA V LJUBLJANI

Če danes hrvatska, slovenska in muslimanska buržuazija nastopa proti hegemonistični srbski buržuaziji z demokratičnimi načeli in vzdiguje svoje izključno razredne interese na stopnjo interesov hrvatskega in slovenskega naroda, dela to samo radi tega, da bi vpregla v voz svojih razrednih interesov tudi široke sloje delovnega ljudstva, jih zavedla v nacijonalizem in s tem odvrnila od razrednega boja.

Koliko je temu Radičevsko-klerikalnemu-muslimanskemu federalističnemu bloku ležeče na interesih delavstva, dokazujejo najbolje zagrebška pogajanja. **Noben delegatov ni zahteval odprave zakona za zaščito države, ki postavlja celokupni jugoslovanski proletarijat v popolno brezpravnost.**

Buržuazija Srbije, Hrvatske, Slovenije in Bosne se prepira med seboj za razdelitev dobička, ki ga izžema iz delovnega ljudstva Jugoslavije

Za časa demobilizacijske krize takoj po svetovni vojni, ko je v Jugoslaviji kot v drugih državah obstojala nevarnost, da proletarijat strmoglavi gospodstvo buržuazije, so sedele vse tri buržuazije skupno v prvi kontrarevolucijonarni vladi Jugoslavije, ki je z neverjetno brutalnostjo dušila revolucijonarno gibanje delavcev in revnih kmetov. Tedaj je Korošec, član belgrajske vlade dal streljati na železničarje v celi Jugoslaviji. Kakor hitro pa je minila skupna nevarnost od strani proletarijata, sta hrvatska in slovenska buržuazija pričeli vsled brezobzirne grabežljivosti srbske buržuazije obračati fronto in se grupirati za boj proti privilegijem srbske buržuazije in njenega kapitala. To jasno dokazuje, da smatra srbska, hrvatska in slovenska buržuazija narodne interese kot navadno igračo v boju za svoje razredne interese.

Proletarijat posameznih jugoslovanskih pokrajin pa nima nobenih posebnih pokrajinskih interesov, marveč ima samo en skupen interes, to je, da se predvsem

odpravi „zakon za zaščito države,“

zato se mora delavstvo Jugoslavije tudi enotno organizirati, ker enotni interesi zahtevajo nujno enotno organizacijo.

Jugoslovanska buržuazija se ne zadovoljuje več samo z režimom belega terorja od strani vlade, ona snuje poleg tega fašistovske organizacije, ki so v prvi vrsti naperjene proti delavstvu. Razredni značaj

„ORJUNE“

se samo radi tega še ne kaže tako jasno in očitno, ker se skriva pod nacijonalističnem plaščem in ker še niso rešeni notranji plemenski spori.

V tej situaciji je nastopila Neodvisna delavska stranka Jugoslavije. In še pri njeni ustanovitvi je nastopila buržuazija proti ustanoviteljem z nasiljem. V borbi je bila ustvarjena, v neprestani borbi se razširja preko cele Jugoslavije in v borbi bo rasla njena sila, ki bo prinesla proletarijatu Jugoslavije osvobojenje izpod režima belega terorja in kapitalističnega jarma.

V Sloveniji se ustanavlja NDSJ šele danes samo radi tega, ker so nekateri sodrugi, ki so bili poslani na ustanovno konferenco NDSJ v Beogradu, zatajili njeno ustanovitev pred proletarijatom Slovenije in ustvarili s skrahiranimi social-patrioti provincialno SSDL, ki se je pokazala kot nekak stroj za lov mandatov. Delavski zaupniki, spoznavši to, so jo enoglasno likvidirali in razširili delovanje NDSJ tudi na Slovenijo v zavesti, da mora imeti razredno-zavedni proletarijat cele Jugoslavije eno enotno stranko.

Proletarci Slovenije! NDSJ. vas kliče v boj proti „zakonu za zaščito države“, — V boj proti jugoslovanskemu fašizmu! — V boj proti socijalpatrijotizmu! — V boj za svobodo združevanja, zborovanja in tiska! — V boj za zaščito dela! — V boj za enotno fronto proletarijata! — Naj živi Neodvisna Delavska stranka Jugoslavije! — Naj živi mednarodna solidarnost proletarijata!

Politični pregled.

Porurje. Razvoj boja med nemškim in francoskim imperijalizmom je naravno še vedno ona točka, kamor so uprte oči vsega sveta. Boj se razvija v isti smeri naprej. Francoski imperijalizem na eni strani noče odnehati od svojih ciljev in vrši v to svrho vedno večje nasilje v zasedenem ozemlju. Na drugi strani pa koleba nemški kapitalizem s Stinnesom na čelu, v bistvu pa se približuje sporazum s francoskimi kapitalisti.

Odpor francoskega in nemškega proletarijata proti francoskim in nemškim kapitalistom je vedno močnejši in enotnejši. Že se kažejo prvi rezultati frankfurtske konference, na kateri je revolucijonarni internacijonalni proletarijat začrtal konkrelne smernice za boj proti novi vojni nevarnosti, proti francoskemu imperializmu in Stinnesovim težnjam. Proletarijat vedno bolj spoznava izdajalsko politiko amsterdamske strokovne internacijonale in socijalpatrijotov ter se organizira v enotno odporno fronto proletarijata.

Krvoprelitje v Essenu, kjer je francoska vojska ustrelila 11 delavcev in ranila trideset, ni bojnega razpoloženja proletarijata omajala, ampak ga nasprotno podžgala in ojačila. Francoski imperijalisti so s tem krvoprelitjem prepričali porurski proletarijat o resničnem namenu zasedbe Porurja po francoskih četah. — Ob okupaciji Porurja so prepričevali francoski generali delavske množice Porurja, da je ta korak Francije naperjen le proti nemškim kapitalistom. »Mobilizacija ni vojna. Zasedba Porurja je miren čin, je samo zavarovanje francoske inženirske komisije,« je zagotavljal Poincaré vznemirjeni proletarijat. Francoski imperijalisti so poskušali potom svojih agentov uverili proletarijat, naj se ne postavlja v noben odpor proti okupaciji. Ali kmalu je bil francoski militarizem prisiljen, da sname krinko z obraza. Delavske množice Porurja, ki so se od svetovne vojne sem borile proti gospodstvu nemške bele garde, so protestirale istotako energično proti zasedbi tovarn po četah francoskega imperijalizma kot proti desorganizaciji gospodarskega življenja po okupaciji. In sedaj leže trupla nemških delavcev kot dokaz tega, da kroglje francoskih pušk ne grozijo nemškim tovarnarjem, ampak delavcem.

V ponedeljek se prične iznova **lausannska konferenca,** ki se je razšla 4. februarja. To je unikum v zgodovini diplomacije. 4. februarja je hotel angleški imperijalizem z diktatorsko grožnjo prisiliti Kemal-pašo, da prične popuščati, da se odreče nacijonalnemu osvobojenju Turčije. Angleški diplomati so se vrnili v London, angleška vojna mornarica bi morala na svoj način nadaljevati pogajanja pred Dardanelami.

Ali angleški topovi niso streljali, angleški diplomati se morajo vračati v Lausanne. Ta čas so se pogajali med seboj angleški in francoski kapitalisti. Skušalo se je doseči sporazumno postopanje obojih kapitalistov v vprašanju bližnjega vzhoda, kot se istočasno približuje sporazum med francoskim in nemškim kapitalizmom, v katerem skuša igrati Anglija vlogo tretjega po starem pravilu: Ko se prepirata dva, tretji dobiček ima. Ponovni poizkus, da se doseže sodelovanje angleškega in francoskega kapitala, se bo na tej drugi lozanski konferenci razširil na vzhod, na vprašanje Turčije.

Ali za angleškim in francoskim kapitalom stoji močnejši. Medtem ko so se Angleži in Francozi med seboj prepirali in se pogajali, je **ameriški kapital** delal. Ameriška, takozvana chesterkoncesija namreč predvideva, da bodo Amerikanci v najbližjem času zgradili v Mali Aziji nič manj kot 4318 km železnic, to je skoro toliko kot dolžina vseh dosedanjih železnic v Turčiji. Drugi ameriški projekt hoče Angoro v teku treh let preurediti v najmodernejšem luksuznem štilu. K temu pridejo ameriške petrolejske koncesije in drugo. Turčija je danes za Ameriko mnogo važnejša od Nemčije. Amerika bo lausannsko konferenco opazovala in v slučaju potrebe ameriške intervencije v rurskem vprašanju bo ameriški kapital nastopil proti onemu, ki bi skušal mešati ameriške načrte v Mali Aziji.

Sovjetska Rusija k drugi lausannski konferenci ne bo povabljena, ker se je pritegnilo rusko delegacijo pri prvi konferenci samo za dardanelsko vprašanje. Ali Sovjetska Rusija je danes že tako močna, da se je faktično ne more izločiti pri vprašanju bližnjega vzhoda. Rusija ne bo priznala nobene pogodbe, ki bi ne vpoštevala ali škodovala njenim interesom. Sovjetska Rusija bo nadalje ščitila interese vzhodnih narodov pred internacijonalnim kapitalom.

Ni gotovo, kako se bo končala druga lausannska konferenca. Osvobodilni boj na vzhodu se bo razvijal dalje brez ozira na to, ali se bo kaj podpisalo v Lausanni. In internacijonalni proletarijat vé, da je boj tlačenih vzhodnih narodov tudi njegov boj.

V Italiji bodo brezdvomno vplivali na razvoj fašizma sklepi kongresa italijanske klerikalne stranke (P. P. S.), ene najmočnejših buržuaznih strank Italije. Kajti turinski kongres P. P. S. se je končal s popolno zmago strankinega tajnika don Sturza, ki je zagovarjal popolno neodvisnost Pnapram fašizmu. Fašizem bo moral sedaj zavzeti jasno, nedvoumno stališče napram P. P. S. V slučaju, da ne pride do sporazuma, bodo morali brezdvomno člani P. P. S., ki sede v Mussolinijevi vladi, zapustiti vlado. V tem slučaju je pa Mussolini v parlamentu omajan.

Zemeljski pekel je žalostnejši od Dantejevega, kajti tukaj na zemlji je vsak prisiljen biti hudič nad svojim bližnjim. Nad vsemi pa vlada Lucifer: zavojevatelj. On razvršča milijone in milijone ljudi, ene proti drugim in jim kriči: »Vaša usoda je, da umrjete. Le naprej! Streljajte eden na drugega!« In oni storijo. Schopenhauer.

Bodi to kar moraš biti: človek. In ne samo Francoz, Italijan, Nemec, Čeh itd. R. Rolland.

Ako si vse skupaj pustil, zato ker ni sloge, je to znanje, da sam nisi še zrel za slogo.

Sodrugom in čitateljem!

Pričujoča številka »Glas Svobode«, je prva, ki je izšla. Nje vsebina Vam priča, da je ta list zastopa Vaše težnje in govori svetu o Vašem trpljenju. Kakor držite danes v rokah to prvo številko proletarskega lista, ki smo Vam ga poslali na ogled, tako skrbite, da boste prejemali vsako nadaljno številko, ki bo izhajala vsak četrtek.

Mi verujemo, da se Vam ne bo zdelo škoda 4 dinarjev na mesec, ako jih pošljete kot naročnino za »Glas Svobode«. Naročnikom »Delavskih Novic«, ki so imeli že iste plačane, bomo pošiljali »Glas Svobode« tako dolgo, dokler so jih imeli plačane, da ne bodo trpeli škode.

Čitatelji, sodrugi, somišljeniki! Pomnite tudi, da bo omogočena izdaja »Glasa Svobode« le z redno plačujočo naročnino in naj vsak iz Vas pridobiva naročnike. »Glas Svobode« naj vstopi v vsako proletarsko družino, v vsako hišo delavca in kmeta, naj mu bo prijatelj, drug svetovalec in svarilec, pomočnik in učitelj.

Nočemo mnogo besed in vabljenja. Vsak iz Vas je možak in borec za svoje pravice. Borec se druži z borcom. »Glas Svobode« je borec, zato naj bo Vaš, kakor Vi njegovi!

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO »GLAS SVOBODE«.

Za kratek čas.

Moderne sestrične. Vojak je predstavil drugemu vojaku z besedami: »Čast mi je predstaviti svojo sestrično«.

Drugi vojak: »Drago mi je, a bila je že tudi moja sestrična.«

Lepe sanje. Antonu Petelinu se je sanjalo to-le: Zdelo se mu je, da je prišel v nebesa k svetemu Petru in ga vprašla:

»Koliko je pri tebi en milijon?«

»En vinar,« odvrne svetnik.

»Par sto let?«

»En trenutek«.

»Posodi mi torej en vinar!«

»Počakaj torej en trenutek!« odvrne sv. Peter.

Verjetno. Mali Janezek bi rad šel v hišo, toda na pragu stoji velik pes. Janezek ga milo gleda, toda pes se za to ne zmeni. Janezku gre že na jok, ko se domisli rešilne misli in reče:

»Ti pes, vsaj ti tudi jaz ne bom ničesar storil, če ne boš ti meni.«

Odgovor. Učitelj: »Iz česa je narejena tvoja suknja?« — Učenec: »Iz sukna.« — Učitelj: »Iz česa se dela sukno?« — Učenec: »Iz volne.« — Učitelj: »Od kod dobivamo volno?« — Učenec: »Od ovce.« — Učitelj: »Od katere živali imaš torej suknjo?« — Učenec: »Od očeta!«

Diktatura je forma nadvlade, s katero diktira en razred brezobzirno svojo voljo drugim razredom. K. Radek.

Ustanovitev Nezav. Del. Stranke Jugoslavije.

Slovenski razredno zavedni proletarijat se je združil z ostalim jugoslovanskim proletarijatom v enotno Nezavisno delavsko stranko Jugoslavije. Konferenca delavskih zaupnikov, ki jo je enoglasno sklenila takojšnjo združitev z NDSJ.

S. Jaka Žorga otvarja konferenco, konštatira, da se je vabilu večine širšega odbora SSDL odzvalo 37 zaupnikov iz dežele in 20 sodrugov iz Ljubljane. Pozdravlja vse sodruge, posebno sodr. Cvejiča iz Zagreba, kakor zastopnika NDSJ.

Z vzklikom je bil voljen za predsednika konference s. ,aka Žorga. Nato je bil soglasno sprejet ta dnevni red:

1. Ujedinj. proletarijata Jugoslavije.
2. Tisk.
3. Volitev pokrajinskega izvrševalnega odbora NDSJ.
4. Slučajnosti.

Referat o **ujedinjenju proletarijata Jugoslavije** poda s. Marcel Žorga.

Na ustanovni konferenci NDSJ. v Beogradu dne 14 januarja je bil tudi en slovenski sodrug. Toda ta je, ko se je vrnil obveščal slovenske sodruge v tem smislu, da je ustanovitev NDSJ onemogočena in da je potrebno zato, da slovenski proletarci začno akcijo za ustanovitev razredne delavske stranke na svojo roko. Pod vtisom tega poročila se je zgodilo, da so slovenski delavski zaupniki glasovali za ustanovitev kompromisne, lokalne SSDL., med tem ko se je med tem posrečilo proletarijatu ostale Jugoslavije, da je ustanovilo svojo razredno NDSJ in so tudi oblasti potrdile to stranko. Je pa razen krivega informiranja od strani gotovih sodrugov še en vzrok, ki je omogočil ustanovitev kompromisarske, provincijalne SSDL, je to način, Kakor so »Delavske novice« že dalj časa razlagale enotno fronto. Razlika je med enotno ofronto na strokovnem in političnem polju. Vsakemu mislečemu delavcu je jasno, da so za uspešno vodilev gospodarskih bojev potrebne močne, organizacijsko enotne strokovne organizacije, ker le take strokovne organizacije se morejo uspešno zoperstaviti besnečemu valu kapitlistične ofenzive. Vse kaj drugega je pa enotna fronta na političnem polju. »Delavske Novice« so predstavljale enotno fronto na političnem polju tako, da pomeni enotna fronta združitev razredno zavednega proletarijata v enotno organizacijo s socijalpatrijoti in centrunaši. To je pa napačno in posledica tega je bila ričet-stranka SSLD. Enotna fronta v političnem boju proletarijata mora obstojati le v konkretnih skupnih akcijah, za konkretne cilje vsakodnevne politične borbe proletarijata, ne more pa pomeniti nikoli združenja faktično, deloma tudi programatično nasprotnih grup v eno organizacijo. Likvidacija najvažnejše zgodovinske pridobitve — to je obstanka samostojnih odločno razredno - bojnih delavskih strank, pomeni le likvidacijo odločnega razrednega boja, zopetno ustalitev posameznih skupinskih oportunističnih voditeljev pred množicami in zopetno zajadranje proletarskega boja v oportunistične roke. Na drugi strani pa so v takih ričet-strankah neizogibni najhujši notranji boji, ki odvzamejo konečno stranki vsako možnost akcije in s časom popolnoma uničijo nje upliv. To bo razumel vsakdo, ki ima vsaj nekaj vpogleda v zgodovino proletarskega političnega boja. Zmaga proletarijata bi v Rusiji ne bila mogoča, da se ni že davno pred vojsko izvršila ločitev taktično raznomišlečih grup v socijalno demokratski stranki, ker le homogena (to je enakomisleča, enotna) stranka, ki je v odločnih momentih ne pretresejo ljuti notranji boji je zmožna uspešnega boja. Zmaga laškega fašizma je v glavnem posledica tega, da se v italijanski socijalistični stranki ni izvršil pravočasno prelom med maksimalisti in Turatijevimi reformisti. Dvovprežni voz, ker vleče vsak konj na svojo stran se ne gane z mesta. In notranji boji v italijanski socijalistični stranki so odvzeli stranki vsako možnost akcije. Serati je uvidel svojo napako, a žal se več ni dalo popraviti, ker je bilo prepozno, ker vsled notranjih sporov v akciji ovirana socijalistična stranka je bila vzrok, da so množice postale vsled te nedelavnosti razočarane in apatične ter pristopne malomeščanski demagogiji fašistov. Ujedinjenja nemških popreje razrednih neodvisnih socijaldemokratov s socijalpatrijoti ni imelo za sedaj združeno socijalistično stranko Nemčije nobenih koristi. Neodvisni niso revolucijonirali Scheidemanncev, ampak sami postavljajo od dne do dne večji oportunisti, posledica je na eni strani, da jih mase prepuščajo, na drugi strani pa se vrše v novi stranki medsebojni boji, ki popolnoma onemogočujejo stranki večje akcije.

Pravi se nam pa: »delavci zahtevajo ujedinjenje«. Res je, da posamezni delavci to zahtevajo, ali to so tisti, ki neznajo ceniti pomena odločne, za boj sposobne stranke, ki mora biti enotna, **homogena.** Če je par delavcev navdušeno za Radića, kaj jim mi moramo slediti? Ne, ampak naša dolžnost je, zdravo stremljenje delavstva za enotnostjo usmeriti na prava pota. Ohraniti si hočemo svojo neodvisnost, ali v vseh dnevnih akcijah za dosego konkretnih zahtev se bomo pogajali z drugimi delavskimi strankami in organizacijami za skupen nastop. Ali tudi pri teh skupnih nastopih, če pristanejo nasprotniki na nje, nam mora biti zasigurana svoboda propagande in agitacije. Vedno bomo za skupne akcije za konkretne cilje proletarskega boja in razkrinkli bomo vsakega, ki bi hotel take skupne akcije onemogočati ali sabotirati. Toda nismo pa za skupen nastop, ki mu je edina svrha zasiguranje mandatov in stoličkov. In glavna napaka vodstva SSDL je bila, da se je spremenilo celo stranko samo v družbo za osnovanje mandatov. Kako daleč so šli priča najboljše postavljanje kandidatne liste za Štajersko. Nauk iz postanka, životarjenja in konca SSDL mora nam služiti v poduk, kako se delati ne sme, in če bomo ta nauk upoštevali, bo to velike koristi za slovenski proletarijat.

Omeniti moram še, da je cela vrsta sodrugov, ki so bili obveščeni o ustanovitvi in potrditvi NDSJ že takoj delala na to, da se slovenski razredno zavedni proletarijat pridruži tej edini razredni stranki jugoslovanskega proletarijata, ter da se likvidira provincijelna centrumaška SSDL. Da smo to konferenco sklicali šele danes, je vzrok, ker že tak velikanske zmede volitev nismo hoteli povečati in nismo hoteli vzbuditi ta sum, da nas vodi pohlep za mandati.

Zato mislim, da najboljše izpolnimo prehodno določbo z ujedinjenjem jugoslovanskega proletarijata v statutu SSDL, če danes sklenemo likvidacijo, tega nesrečnega, nebogljenega otroka mandatskih poželjenj in se priključimo edini razredni stranki jugoslovanskega proletarijata NDSJ.

Ob koncu moram še posebno omeniti delo naše mladine, ki je storila mnogo, da se je kuga, nastala vsled ustanavljanja SSDL, tako hitro končala.

Naj živi NDSJ, edina prava zastopnica razredno zavednega proletarijata v Jugoslaviji!

Sodr. Čvijić: Pozdravlja ujedinjenje celokupnega jugoslovanskega razredno zavednega proletarijata v boju proti jugoslovanski buržuaziji. To kar se danes vrši, ni reševanje kakega novega problema, ampak izvršilo se bo le formalno to, kar obstoja že v razpoloženju vseh. Važno je to ujedinjenje posebno danes, ko se skuša združiti srbska in hrvatska in slovenska buržuazija. Oni se skušajo sporazumeti na ta način, da si hočejo razdeliti eksploatacijo posameznih pokrajin. Tak sporazum bi pomenil pač likvidacijo hegemonije srbske buržuazije, ustavil bi nekoliko plemenski boj, ki divja v najostrejših oblikah, ali ne pomenil bi likvidacijo belega terorja proti proletarijatu. Buržuazija raznih plemen ima sicer svoje posebne plemenske interese, ali razredni interesi srbske, slovenske in hrvatske in muslimanske buržuazije so isti. Enkrat so si že delili ti avtonomistični gospodje oblast in delavcem so gotovo še v »dobrem spominu dobrote,« ki jih jim je dala radikalno - zajedničarsko - klerikalni oblastnik tedaj, ko je vladal v Ljubljani ljudski dr. Brejc. V volitve je šel Radić sicer z nekaterimi popolnoma boljševiškimi parolami in tudi SLS je obljubovala delavstvu raj; ali danes ko se gospodje pogajajo s Pašičem, so postavili sicer kup zahtev, da si razdele eksploatacijo, **ali na delavstvo sta pozabila in gospod Radić in gospod Korošec in niti eden niti drugi ni stavil pogoja, da se mora izjemno stanje proti delavstvu in zakon o zaščiti države odpraviti, čeprav so v volitvah znali tudi o tem kaj povedati.** Delavstvo vidi zopet enkrat jasno. On je edini, na katerega se more zanesti, ono samo. Le enotna, trdo organizirana stranka razredno zavednega proletarijata nas bo rešila. Slovenski, srbski, hrvaški in muslimanski delavci trpe pod istim jarmom, njih interesi so isti, Zato mora tumom, njih interesi so isti, zato mora tudi jugoslovanski proletarci s čudom in bolestjo opazovali prilike v Sloveniji. Danes lahko konštatujemo, da je naša kritika bila na mestu. Razredno zavedni proletarijat cele Jugoslavije spada v enotno razredno stranko, ki je danes le NDSJ. Z socijalpatrijoti in centrumaši tvoriti eno stranko ni mogoče, socijalisti v Sloveniji so nastopili manj izdajalsko kakor na jugu, ker so videli politiko, ki je služila naravnost v podporo buržuazije, a soodgovorni so slovenski socijalisti ravno tako za to izdajalsko početje, ker bili so s srbskimi in hrvatskimi centrumaši v isti stranki in v istem klubu in niso protestirali niti potegnili konsekvenc. Najbolji znak je to, da je izvrševalni odbor SSJ tudi Golouhovo listo enotne fronte proglasil za svojo službeno, a ni nam znano, da bi gospod Golouh to dementiral, temveč je to celo s ponosom raztrobil po svetu. Le par primerov iz postopanja socijalpatrijotov in centrumašev. 1. Za časa »Obznane« se je razvil od strani socijalpatrijotov in centrumašov najhujša gonja proti komunistom. 2. V času »Obznane« in najhujših preganjanj so sprejemali soc. patrijotje in centrumaši iz rok policije tiskarne, liste in domove, ki so bili last prejšnjih komunističnih organizacij. 3. Celo strokovne organizacije so si hoteli pridobiti na ta način, da je policija namesto odborov, ki jih je smatrala za politično nezanesljive, imenovala pa komisarje razne soc. patrijotske in centrumaške birokrate. Skupna stranka s temi ljudmi, bi pomenila za zdrav delavski pokret paralizo., ker je delavski razred po »Obznani« padel v največj brezpravje je bila kriva potreba ustvariti legalno stranko, ki naj bi prevzela vodstvo obrambnega boja delavskega vodstva, ki bi bila sposobna združiti široke množice v bojno fronto za osnovne pravice proletarijata. V ta namen je bil 24. decembra 1922 objavljen poziv na konferenco za 14. januar t. l., kjer naj bi ustanovile NDSJ. Režim je skušal vse, da to prepreči, kakor je bilo za pričakovati, ker režim ni vodil boja toliko proti komunistični stranki temveč pred vsem zato, da se onemogoči gospodarski boj delavstva in to se je vršilo potom protikomunističnih odredb. Toda režimu ni uspelo onemogočiti ustanovitev stranke. Policija je prepovedala proglas za konferenco, toda sodnija je prepoved razveljavila. Beograjska policija je podala po zakonu o zaščiti države tožbo proti podpisnikom proglasa, ali sodnija je to tožbo odbila. Minister Vujičić je sodrugom, ki so bili pri njem odgovoril: »Saj postoji legalna delavska stranka, kdor se ho-

LISTEK.

Iv. Vuk:

Stolp ene misli.

(Babilonska pravljica).

Tako je pisano v knjigi življenja pod razvalinami templa Nippur pokopanih:

«Pozdravljena vsemogočnost v svojem vtelešenju! Razdrobljena v drobce, zbrala si prah in on je zagovoril in zahodil. Nešteto vtelešenih drobcev misli, kakor je nešteto zvezd, je našlo svojo skupnost in zopet postalo eno. V tistem združenju pa je bila vsemogočnost.

V tisti svoji združenosti in skupnosti si bila bogovom kakor grozen strah. Pomenila si konec gospodstva nad teboj.

Pozdravljen stolp združenja in sloge... Babilonski stolp.[1] Bil si bog, ki je grozil bogovom in večji od njih, ki so te prokleti. Bil si gospodar nebes, da nisi poslušal dekle bogov, Laži...

Pozdravljen v svojem padcu, stolp babilonski, stolp ene misli. Razkropila se je misel in vsemogočnost je izginila, da se zopet pojavi. Tedaj, ko trpljenje in kri prikipita do roba čaše in se razlije čezenj, se pojavi. Tisočeri bodo eno in tisto združenje se vtelesi v nov stolp, stolp zmage, ki bo segal do neba, v raj, človeku ukradnem.

Pozdravljen tisti čas združenja, ki se bliža. Nebo bo potreslo njegovo vtelešenje in boj zadivja zanj. Zakaj, človek, ki je bil pregnan iz njega, stopa z združenim korakom vanj, da strmoglavi preklinjajoče in ljubosumne bogove.

In takrat, ko se to zgodi, pogine tudi Laž, dekla bogov...«

* * *

Tisti čas je živel v Babilonu kralj Maašna Ati, kar pomeni neznanega imena. Ni bil oženjen. Imel pa je hčerko Resnico, ki pa je bila nezakonsko rojena od neke žene iz ljudstva. Kralj je zato ni mogel narediti za svojo zakonsko ženo, ker so se upirali njegovi svetovalci, sklicujoč se na svete knjige, ki govore, da stori greh, če sede na babilonski prestol žena nekraljevega rodu. Greh pa bi rodil kazen, ki bi ne zadela samo njega, kralja Maašna Ati, nego tudi njih svetovalce in ves narod.

Kralj se je udal, ali hčerko je vzel vseeno k sebi.

Ljubil je kralj svojo hčerko Resnico, nezakonsko rojeno iz žene ljudstva. Kmorkoli je šel, povsod je šla z njim tudi Resnica. V naročju mu je sedela, ako se je peljal v vozu, če je jahal, je bila z njim na istem konju.

Ljudstvo, videč kralja in njegovo hčerko, je postajalo pri svojem poslu in vzklikalo:

»Zares, prekrasna je Resnica, tvoja hčerka o kralj. Naj bo naslednica tvoja na prestolu.«

Ponosen je bil kralj na svojo hčerko. Dasi knjige niso govorile o ženski na prestolu babilonskem, nego določle samo moškega, je vendar gojil željo in nado, da svetovalci in narod ne bo iskal v knjigah in poslušal želje ljudstva.

Ali svetovalci, ki so poklicani, da svetujejo kralju v vsem in ga obvarjujejo pred kraljevskimi koraki in dejanji, so poznali tisto kraljevsko željo.

(Dalje prih.)

[1] Babilon je bil največje mesto, kar jih pomeni zgodovina človeštva. Nahajal se je v Aziji. Glasoviti babilonski stolp, katerega omenja prva Mojzeosva knjiga pa ni legenda, nego je bil v resnici zgodovinska zgradba. Raziskovalci zgodovine človeškega rodu so naleteli na temeljno zidovje babilonskega stolpa. O stolpu so svoje čase pisali že Grki, Rimljani, Arabci in Židje. Prvi piše o njem Herodot okolu leta 460 pred Kristusom. Potem se bavi z njim prerok Danijel leta 168 pred Kristom. Znani vojskovodja Aleksander Veliki je za svojega bivanja v Babilonu začel izkopavati razvaline »stolpa zmešnjave«. Delalo je pri teh izkopavanih 30 tisoč delavcev. Dela ni dovršil, ker ga je prehitela smrt. Po Kristovem rojstvu so mnogo stoletij zaporedoma razna plemena, bivajoča v obližju nekdanjega Babilona, odnašala kamenje babilonskega stolpa ter si iz njega postavljala domove. — Stolpi, slični babilonski zgradbi, so se pred tisočletji nahajali po vsej Babiloniji. Babilonski stolp je postavil kralj Nabukodonezar. Gradil ga je celo vrsto let. Pri tem delu so morali pomagati vsi podaniki. Kakor ostali stolpi, ni imel tudi babilonsk stolp v notranjosti prostorov. Le na njegovem krovu je bilo mesto za verske obrede, kamor so imeli pristop samo svečeniki in drugi maziljenci.

če organizirati, naj vstopi vanjo.« — Toda delavstvo tega ni storilo, tem manj, ker je delal reklamo za socijalno demokracijo g. minister. Policija je konečno prepovedala konferenco. ali policija je prišla prepozno, ker je tedaj že bil sklenjen program in štatut in je stranka po srbskem društvenem zakoniku že obstojala, na konferenci je bil za slovenijo navzoč sodr. Klemenčič, po lastni izjavi, le v informativne svrhe, on je odšel, predno je konferenca bila končana in na plenarni seji so bile zato zastopane vse ostale pokrajine, le Slovenija ne. Sprejeti statut je policija zaplenila in podala na sodnijo tožbo, naj se stranka po zakonu o zaščiti države prepove. Ali sodnija je zaplembo dvignila z motivacijo **»v programu in štatutu ni ničesar, kar bi bilo v nasprotju z ustavo in obstoječimi zakoni«.** Ko so še od sodnij bile potrjene naše kandidatne liste, je bila stranka popolnoma legalizirana in od pristojnih oblasti priznana kot taka. To sem moral razložiti, da vidite kak je bil potek ustanovitve NDSJ, a ne tak kakor so napačno poročale »Delavske Novice«.

Nato je še povdarjal glavne točke programa in štatute ter opozoril pred vsem na to, da je NDSJ proti vsaki organizatorični enoti s taktičnimi in programatičnimi nasprotniki. NDSJ ni vodila in ne bo vodila nikoli volilnega boja iz stališča mandatolovcev. Volivni boj je za nas zato, da razvijemo agitacijo in razširimo ter okrepimo svojo organizacijo. Nočemo organizatorične enotnosti s socijalnimi demokrati, ki so hoteli uporabiti dobo preganjanj, da bi si zasigurali s pomočjo policije monopol za organiziranje delavstva. Mi smo za skupne nastope, za konkretne delavske vsakodnevne zahteve, ali socijalni demokratje ieh skupnih nastopov nočejo. Naj omenim le par slučajev. Skupno akcijo za proslavo lanskega 1. maja, ki jo je predlagal MSO, je slavni radnički savez odbil, isto tako je odbil skupno akcijo proti draginji, na poziv na skupno akcijo za pomilostitev s. Keroševića, so v Zagrebu in Beogradu odgovorili z nesramnim pamfletom. Isto je bilo s skupno akcijo za boj proti poslabšanju delavske zaščitne zakonodaje pri pregovorih za organizatorično edinstvo strokovnih organizacij na načelu proletarske demokracije itd. Da celo skupno nabiranje za žrtve izprtja v Brodu na Savi, na katero je pristal celo Radićev Hrvatski radnički savez, so socijalni demokrati odbili.

Tako delajo ti ljudje, in mi naj bi šli z njimi v enotno stranko? V Sloveniji bi bilo veliko več pozitivnega storjeno, če bi se mesto političnih organizatoričnih enotnih front, delalo intenzivnejše za organizatorično enotnost strokovnih organizacij ter za njihovo ujedinjenje, če bi se vodilo več skupnih akcij.

Mi nismo nikakor nasprotniki enotne fronte, kakor nas skušajo slikati »Delavske Novice«. Za uspešno voditev taktike enotne fronte so podlaga močne enotne organizacije, ki bodo v svrho skupnih akcij stopile v zvezo z drugimi organizacijami, bodo te akcije vodile, nadzirale in ostro demaskirale vsako sabotažo enotnih akcij.

Enotne, organizatorično ujedinjene strokovne organizacije so potrebne. Nesmisel so pa politične stranke, ki naj bi bile sestavljene iz ljudi vseh mogočih naziranj, ker to bi bile le ričet stranke. Mogoč in potreben je pa skupen nastop raznih političnih delavskih strank in organizacij v konkretnih vprašanjih vsakodnevne proletarske politike.

To je nazor NDSJ na enotno fronto in prepričan sem, da to uvidevajo tudi slovenski sodrugi in da se bodo oklenili edine razredno zavedne, nekompromisne stranke to je NDSJ.

S. Mulej. Pozdravlja konferenco v imenu jeseniškega proletarijata. Ker nismo 21. januarja bili dosti informirani, smo pristali na SSDL. Ko smo pa stvar premislili, ki smo jo zagrešili na hitro sklicani konferenci »enotne fronte«, smo videli, da smo na napačni poti. Ločili smo se od srbskih in hrvatskih sodrugov, zopet pa smo sprejeli ljudi, ki smo jih že enkrat vrgli ven. Med delavstvom se je pojavil odpor in očitali so nam našo napako, posledica je bila, da množice niso šle na volišče. Treba je napako takoj popravit in združiti se s skupno čisto stranko celega jugoslovanskega razredno zavednega proletarijata. Enotne strokovne organizacije so potrebne, politično pa se moramo združiti z enakomislečimi proletarci iz ostale Jugoslavije ne pa s skrahiranimi oportunisti. Namesto »Delavskih Novic« naj se izda takoj nov list.

S. Lemež. Že v začetku so se v SSDL pojavili hudi boji posebno zavoljo čudnih zvez posameznih članov vodstva z eksponenti buržuaznega režima. Odkrit odhod teh ljudi v radikalno stranko, je naša domnevanja popolnoma upravičil. Glede NDSJ smo bili napačno informirani, ali vedoma ali nevedoma ne bomo razpravljali. V SSDL je bil isti proces, kakor v enotni soc. dem. stranki po prevratu. Le proces je hitrejše dozorel, ker je proletarijat že enkrat predelal podobno šolo. Treba predvsem napake ki smo jih naredili spoznati, da se iz teh napak naučimo za bodočnost. Le enotna borbena stranka bo pomagala proletarijatu.

S. Pristav. Že na konferenci 21. jan. je bila opozicija. V vseh krajih so bili sodrugi informirani, da NDSJ ni ustanovljena in če se ustanovi, da se ji bomo takoj priključili. Veliko se je kritiziralo po revirjih čez skupnost s socijalnimi patrijoti, posebno, ker je Tokan po prevratu hotel rudarje s silo prisiliti, da gredo 1. maja na delo. Konferenca SSDL v Zidanem mostu je popolnoma jasno pokazala, da je SSDL le družba z omejeno zavezo za zasiguranje mandatov, zato pa se tudi ni izvedla organizacija in le zavoljo sodr. Salomona so rudarji šli sploh na volišče. SSDL ni treba likvidirati, ker je sploh ni.

S. Pokovec. Proletarijat ni nikdar kolebal, kolebale so le gotove osebe z njim. Za obsojati je, da nekateri niso izvršili, kar so za izvršiti imeli. Posebno je treba paziti na to, da bo odbor tak, da mu lahko zaupamo. Naj se postavi nekaj poštenega iz proletarijata za proletarijat. Le v najtesnejši zvezi z južnimi sodrugi je rešitev.

S. Klemenčič. Izjavlja glede očitkov, da je nepravilno informiral zaupnike 21. januarja, da je storil to popolnoma pravilno in da je napaka v Beogradu, ker nihče od NDSJ ni prišel na konferenco, čeprav so bili vabljeni. 21. jan. NDSJ še formelno ni obstojala. V Beo- je izjavil, da ne more prevzeti nobene odgovornosti, ker se je v Sloveniji prepozno zvedelo za konferenco in se je ni moglo zato udeležiti večje število sodrugov. Če niso bile informacije točne, se je to zgodilo zato, ker informacij dobili nismo.

V daljšem govoru opisuje razvoj proletarskega pokreta v Jugoslaviji in povdarja posebno prilike slovenskega pokreta. Pravi, da je bil namen SSDL združitev z NDSJ in je za to, da se ta združitev izvrši na kongresu, katerega naj skliče ena ali druga stranka. Če pa je večina širšega odbora za takojšnjo rešitev je za to, da se ohrani kontinuiteta ter se naj sklene združitev SSDL z NDSJ.

S. Košir. Treba je takoj popraviti taktične pogreške SSDZ in čim najhitreje izvesti zedinjenje z ostalim jugoslovanskim proletarijatom.

S. Mulej. Še enkrat zahteva, da se priključimo takoj NDSJ. Blamirali smo se 21. januarja, to treba priznati, a kdor dela in se bori, dela večkrat napake. Dolžnost pa je, da napake priznamo in izboljšamo.

S. Marcel Žorga. Združenje z NDSJ je zaheva nas, ki je zrasla iz mas samih, dokazuje to že velika današnja udeležba, ko sicer zadnje dvakrat na sejo širšega odbora SSDL ni bilo nobenega sodruga iz dežele. Strinja se s s. Klemenčičom, da se mora stranka v prvi vrsti širiti potom akcij, NDSJ je to tudi vedno delala in dela.

S. Makuc. Treba odkrito priznati. Mea culpa, mea maxima culpa (je moj greh, moj največji greh). Nam vsem se ni dopadla SSDL, ali nismo vedeli, da NDSJ že obstoja. Priznati treba, da smo napravili napako z ustanovitvijo SSDL, da smo vsled tega pri volitvah skrahirali. Bodimo iskreni in vse bo dobro. Situacija je čista. Ujedinjenje s srbskim in hrvatskimi sodrugi v NDSJ je edina pot za nas.

S. Baznik. Pravi, da nosijo sodrugi iz Beograda tudi velik del odgovornosti da niso pravočasno informirali slovenskih sodrugov o ustanovitvi NDSJ, kaže posebno na nesrečno konferenco v Zidanem Mostu in sploh na Štajersko, ker se je delal kompromis za kompromisom. Je za takojšnje združenje z NDSJ.

S. Fabjančič. Zavrača napake glede netočnih informacij in pravi, da se mu je še 20. januarja reklo v Beogradu, da NDSJ skoro gotovo ne bo mogoče ustanoviti in da je s. Todorović odobraval ustanovitev SSDL. Obstoja zvest temu, kar je zastopal 21. januarja. Hoteli smo združiti najprvo slovenski proletarijat in potem tudi proletarijat ostale države. Še danes misli, da je politika SSDL prava, za njo so odgovorni vsi, ne samo par oseb. Če se sklene pristop k NDSJ, bo NDSJ podpiral, ker rajši vidi nekaj, kakor pa nič. Vendar je prepričan, da se bo s časoma prišlo nazaj na taktiko SSDL.

S. Salomon. Na Štajerskem delavstvo ni volilo, ki bi sicer volilo našo listo, zaradi kompromisa z Golouhom. V Trbovljah je SSDL za vedno pokopana.

S. Pristav. Tudi govori o abstinenci pri volitvah vsled kompromisa z Golouhom in ker se je v Zidanem mostu hotelo usiliti rudarjem Štefanoviča za kandidata.

S. Teršek. Kompromis z Golouhom je na Štajerskem povzročil največjo zmedo in povzročil povsod abstinenco od volitev.

S. Cvijić. Proglas za beograjsko konferenco je bil v »Radikalu« objavljen 27. decembra, v »Borbi« 30. decembra, o tem so poročali tudi vsi meščanski časopisi, razen tega so se poslala še potrebna vabila. Kar se tiče očitanj, da beograjski sodrugi niso slovenskih sodrugov dovolj informirali, je mogoče, ker je bilo velikansko delo pred volitvami in malo ljudi, to naj se prednese pred izvrševalni odbor NDSJ. Vendar pa to ne bi smelo biti vzrok za ustanovitev SSDL. Zakaj sta se ustanovile dve stranki? To je vprašanje. Prepričan je, da če ne bi bilo pred volitvami, nebi »Zarjani« pristopili v SSDL niti bi Golouh pristopil ne zveze z SSDL. Bil je navadni manever za pridobitev delavskih glasov. Ni treba razpravljati, kdo je kriv, to je postranska stvar, glavno je, da se napaka popravi s tem, da se SSDL priključi NDSJ.

S. Teršek. Poda v imenu mariborskih in koroških sodrugov, ki morajo na vlak, izjavo, da zahtevajo takojšnjo priključitev k NDSJ.

Prečita se resolucija.

Resolucija o ujedinjenju proletarijata Jugoslavije.

Na podlagi referata o ujedinjenju proletarijata Jugoslavije in po izčrpni diskusiji ugotavlja konferenca sledeče:

1. Ker je slovenski delegat na ustanovni konferenci NDSJ v Beogradu dne 14. januarja sabotiral delo te konference in nato delavskim zaupnikom v Sloveniji deloma zatajil, deloma pa neistinito poročal o pravem stanju ustanovitve NDSJ, so smatrali delavski zaupniki, ki so sklicali ljubljansko konferenco enotne fronte dne 24. januarja t. l. in tu z drugimi zaupniki glasovali za ustanovitev SSDL, da je to edini mogoči način, da doseže razredno zavedni proletarijat Slovenije svojo legalno politično stranko, preko katere pride potem do enotne stranke v celi državi.

2. Odgovorni organizatorji SSDL so se pustili voditi pri organiziranju stranke od neodpustljivega reformizma in oportumizma, s čimur so povzročili, da so prišli v centralno instanco stranke očitni priganjači buržuaznih strank, ki so poleg tega imeli odločilno besedo pri tisku in da so prevladovali v vodstvu stranke znani socijalpatrijotični voditelji, ki s svojo politiko niso skrahirali samo med razredno zavednim, temveč celo pred reformističnim delavstvom.

3. Posledica tega postopanja je bila, da razredno zavedni proletarijat Slovenije o novi stranki ni hotel ničesar slišati in se je zahvaliti samo disciplini, da je vendar en del ob volitvah kljub temu šel na volišče. Zato so morale prenehati tudi »Delavske Novice«, ki so se popolnoma postavile v službo teh centrumaških voditeljev.

Na podlagi te ugotovitve delavski zaupniki SSDL, zbrani na svoji konferenci dne 15. aprila t. l.,

1. obsojajo lažno informiranje »Delavskih Novic« o pokretu razredno zavednega proletarijata v ostali državi, zatajitev ustanovitve NDSJ ter naravnost izdajalsko pisanje po volitvah;

2. obsojajo oportunistično in reformistično taktiko pri ustanavljanju in organiziranju SSDL.; zlasti pa celo delovanje na odcepitev razredno zavednega proletarijata Slovenije od enotne NDSJ;

3. smatrajo, da najbolje izpolnijo prehodno določbo štatuta SSDL, ki govori o ujedinjenju, če sklenejo, **da se pridružijo edini razredni stranki jugo-**

24. IV. 1920

Naša pot je dolga in strma kakor pot na Golgoto. In ob tej poti je nešteto postaj, nešteto težkih in bridkih, krvavih postaj kakor ob poti na Golgoto. Na teh postajah ni križev, ki bi našim potomcem oznanjali vekovečen spomin, ni plošč iz belega mramora, na katerih bi bila z zlatimi črkami napisana imena tistih, ki so omahnili pod krutim, prekrutim udarom. Na postajah jih ni; a v naših dušah so plošče, trdne in močne, kot da so vlite iz brona, in na teh ploščah je rdeč, krvavordeč napis, ki je neizbrisen na vekomaj.

Zaloška cesta. Iz Vodmata se je utrgal temen oblak proletarcev in je kot preteč hudournik hitel proti mestu. V mestu pa, tam na Bleiweisovi cesti so sedeli črni gospodje in so vztrepetali. Pa so poslali kordon oboroženih hlapcev in so dali trd ukaz: »Sprožite!« Ena sama beseda iz ust črnih gospodov, ena sama kretnja v belo rokavico zavite desnice — pa je omahnilo štirinajst žuljavih, poštenih življenj, bolj poštenih kakor tistih — saj tista roka je bila zato zavita v rokavico, ker je bila brez žuljev in je bila namesto njih okovana z ostrimi, nagnusnimi krempiji kakor roka hudičeva.

Kri se je pocedila v prah, v obcestnem jarku se je strnila rdeča mlaka. Tista kri, ki je prav do poslednjega trenutka v tovarni in delavnici porajala iz sebe zlata bogastva, tista kri, ki je imela več pravice do življenja kakor črna gospoda na Bleiweisovi cesti in v mestu in drugod.

Še popoldne in drugi in tretji dan so bile krvave lise na Zaloški cesti, potem so se zabrisale. Nihče ni padlim postavil v spomin ne križa ne kapelice — saj tisti, ki jih postavljajo, so dali streljati nanje; toda v naših dušah so plošče, trdne in močne, kot da so vlite iz brona, in na teh ploščah je krvavordeč napis, neizbrisen na vekomaj.

slovanskega proletarijata, to je NDSJ, s čimur bo popravljena tudi napaka, storjena z ustanovitvijo SSDL, ne da bi pri tem trpelo škodo proletarsko gibanje v Sloveniji in s čimur bodo ustvarjeni vsi predpogoji za enotno gibanje razredno zavednega proletarijata v celi državi.

Resolucija o enotni fronti.

1. Po svetovni vojni je bil desorganizirani kapitalistični razred prisiljen, da je ugodil marsikateri zahtevi proletarijata, ker je bil ta tedaj dovolj močan, da si je svoje zahteve priboril tudi s silo. Ali spontano revolucijonarno gibanje delavskih množic, ki je doseglo svoj višek koncem leta 1919. in začetkom 1920., je zastalo v sredini l. 1920. Kapitalističnem razredu se je posrečilo s pomočjo izdajalske in razdiralne politike socijalpatrijotov, da se je politično utrdil in da je prešel v napad (ofenzivo) proti proletarijatu na gospodarskem in političnem polju. Cilj ofenzive kapitala je: zvaliti vsa bremena svetovne imperijalistične vojne na pleča proletarijata in na njegov račun vzpostaviti po vojni razrušeno kapitalistično gospodarstvo. V dosego svojega namena hočejo kapitalisti uničiti vse povojne pridobitve proletarijata (osemurni delavnik, svobodo koalicije, govora, tiska in štrajka itd.). Pri tem uporablja kapitalizem najbrutalnejša reakcionarna sredstva, postavlja izven zakona revolucijonarne proletarske organizacije in uvaja odkrito diktaturo buržuazije — beli teror.

V Jugoslaviji se je pričela kapitalistična ofenziva z brutalnim udušenjem generalne železničarske stavke leta 1920. in se je nadaljevala z razglasitvijo »Obznane« in z zakonom o zaščiti države. Te izjemne mere ni podvzela buržuazija samo radi tega, da uniči komunistično stranko Jugoslavije, marveč predvsem zato, da oslabi odporno silo celokupnega proletarskega razreda in si tako omogoči še brezobzirnejše izkoriščanje delavstva.

2. Odločni del buržuazije se pa ne zadovoljava niti s temi reakcijonarnimi sredstvi, in zato organizira po celem svetu oborožene garde buržuazije — fašiste proti neoboroženemu delavskemu razredu. Mussolinijev puč v Italiji je ohrabril za snovanje oboroženih band buržuazijo tudi onih dežel, kjer prej nismo poznali fašistovskega gibanja. V Jugoslaviji se samo radi tega še ne pojavlja dovolj jasno razredni značaj fašistovskih organizacij kot malomeščanskih štrajkbreherskih, od buržuazije najetih band, ker še niso rešeni notranji plemenski spori. Toda ta, v prvi vrsti protidelavski značaj fašistovskih organizacij se bo pokazal jasno ob prvem večjem socijalnem spopadu.

3. Na drugi strani je vedno bolj grozeča nevarnost nove svetovne imperijalistične vojne, ki je neizogibna, če je ne prepreči internacijonalna enotna fronta proletarijata. In vlastodržci Jugoslavije lahko, kot vazali imperijalističnih velesil, zapletejo Jugoslavijo v nova krvoprelitja, če ves proletarijat Jugoslavije skupno s proletarijatom ostalih dežel ne izvede enotnega boja proti novemu oboroževanju in proti pripravam na vojne.

4. Ofenziva kapitala na gospodarskem in političnem polju, internacijonalni fašizem in nevarnost nove svetovne vojne zadeva in ogroža celokupni proletarijat. Proti ofenzivi buržuazije, ki se v Jugoslaviji vedno bolj združuje, stoji proletarijat ne samo preganjan in strahovito izkoriščan, temveč tudi razcepljen po krivdi onih svojih voditeljev, ki jim je ljubše sporazumevanje z buržuaznimi strankami, nego enotnost in nepomirljivi razredni boj proletarijata proti politični in socialni reakciji. Toda z ozirom na to, da je vsled ofenzive kapitala prizadeto celokupno delavstvo, brez ozira na njegovo strankarsko ali strokovno pripadnost, se v delavskem razredu vedno bolj povečuje zahteva po enotni fronti in vedno bolj se med delavstvom utrjuje prepričanje, da je mogoč uspešen odpor edino le v nacijonalni in internacijonalni enotni fronti proletarijata v borbi proti gospodarski in politični ofenzivi kapitala, proti nevarnosti vojne in vsega zla, ki strašno muči delavski razred.

5. Taktika enotne fronte proletarijata pa ima v sebi tudi mnogo nevarnosti. Največja nevarnost pa obstoja v tem, da postane taktika enotne fronte za nekatere oportunistične voditelje sama kebi cilj, ne pa sredstvo za predramljenje novih množic in za njih osvojitev za razredni boj.

Razredno zavedni proletarijat ne sme nadalje nikdar zamenjati enotne fronte z volivnimi kompromisi in pakti, ki odporne sile proletarijata ne jačijo, nego le slabijo in uspavajo.

Razredno zavedni proletarijat energično zavrača vse poizkuse, da se izpremeni taktika enotne fronte v organizacijsko politično ujedinjenje, v eno stranko z reformisti. To bi pomenjalo na eni strani likvidacijo ene najvažnejših historičnih pridobitev proletarijata — obstoj samostojnih revolucijonarnih proletarskih strank, in na drugi strani rehabilitacijo izdajic delavskega razreda.

6. Da se proletarijat obvaruje vseh teh nevarnosti, je predpogoj za pravilno in uspešno izvedbo taktike enotne fronte, čvrsta organizacija razredno zavednega proletarijata v eno stranko, ki temelji na načelih revolucijonarnega marksizma in po načelu proletarskega, demokratičnega centralizma. Na teh načelih temelji v Jugoslaviji le NDSJ.

7. Konferenca izjavlja, da bo NDSJ budila in vodila proletarijat v vsakodnevnem konkretnem boju proti politični in gospodarski reakciji, za zboljšanje njegovega današnjega obupnega položaja. Pri tem se bo ona pogajala z vsemi drugimi delavskimi organizacijami v svrho mobilizacije cenlokupnega proletarijata na odpor proti besneči ofenzivi kapitala. Ali s tem ona niti za trenutek ne odstopi od svojega programa in si pridržuje tudi v skupnih akcijah proletarijata popolno svobodo propagande in agitacije. Na drugi strani bo razkrinkala pred celokupnim proletarijatom vsako izdajstvo in sabotažo socijalpatrijotskih in centrumaških voditeljev. S tem bo ona, ki edino pravilno in iskreno zastopa in tolmači tektiko enotne fronte, najjasneje dokazala celokupnemu proletarijatu, da je edino ona njegova resnična voditeljica in zaščitnica in da ga more edino ona pripeljati k zmagi.

8. NDSJ se bo udeleževala vseh volitev samostojno.

9. NDSJ obsoja razdiralno politiko reformističnih strokovnih birokratov, ki so postali s svojim razdiralnim delom odkriti in dejanski podporniki ofenzive kapitala in reakcije, organizacijska enotnost strokovnih organizacij je najboljše orožje za obrambo proletarskih interesov in edinole potom močnih, enotnih delavskih strokovnih organizacij je mogoče odbiti ofenzivo kapitala. Zato bo delala NDSJ z vsemi silami na to, da se doseže organizacijska enotnost delavskih strokovnih organizacij ne samo v Sloveniji, ampak v celi Jugoslaviji. Dokler se ne doseže organizacijsko edinstvo v strokovnem pokretu, bo NDSJ podpirala skupne akcije raznih strokovnih organizacij.

Po daljši debati je bila sprejeta resolucija o enotni fronti soglasno. Resolucijo o ujedinjenju pa z vsemi glasovi proti 1 (s. Klemenčič), dočim 7 sodrugov ni glasovalo. Resolucija s. Klemenčiča, ki izreka zaupnico vodstvu SSDL in »Delavskim Novicam«, ki pa ima tudi zahtevo za združitev SSDL z NDSJ je s tem odpadla.

Nato so se vršile volitve in so bili izvoljeni: Kakor zastopniki iz Slovenije za širši odbor NDSJ.

S. Žorga (Ljubljana), s. Pristov (Trbovlje), s. Košir (Jesenice).

V pokrajinski izvrševalni odbor so bili izvoljeni, ko je s. Makuc vsled preobloženosti z delom odklonil kandidaturo, ti-le sodrugi: **Čepelnik, Lemež, Ojsterc, Šuštaršič, Vrhovc.**

O tisku se je po daljši debati sklenilo izdati takoj list, ter je bil sprejet predlog s. **M. Žorge:** Da se prepusti izvrševalnemu odboru NDSJ da s konzorcijem »Delavskih Novic« izvrši likvidacijo. Bile so sprejete tudi glavne točke manifesta.

Ob 7. uri je s. Žorga zaključil konferenco z vzklikom:

Vsi na delo za NDSJ!

Naj živi prava stranka celokupnega razredno zavednega proletarijata Jugoslavije!

Naj živi NDSJ!

Trboveljski sodrugi, ki so bili zadržani, so poslali na konferenco pismo, kjer pozdravljajo pristop k NDSJ.

Program N. D. S. J.

Delavski razred Jugoslavije, vsled najbrutalnejšega nasilja, ki ga je vršil in še vedno vrši nad njim kapitalistični razred in njegov reakcionarni režim, po večini danes nima več svoje stranke, ki bi čuvala njegove gospodarske, politične in druge interese. Ogromni večini delavskega razreda, kakor tudi velikemu delu ostalega delovnega ljudstva mest in vasi, je buržuazija z nasiljem vzela možnost, svobodno izražati misli. Oni, ki se hočejo svobodno politično organizirati, niti ne smejo povedati tega, kar mislijo. Za socialnodemokratično stranko, ki se je izneverila tako socializmu, kakor interesom delavskega razreda in njegovi borbi, se ne more trditi, da govori in dela v imenu večine delavskega razreda Jugoslavije, ampak nasprotno: ona je s svoje strani naredila vse, da razcepi edinost delavskega razreda in da s svojim delom podpre še bolj protidelavsko politiko vladajoče buržuazije.

Zavedajoč se svojega današnjega težkega položaja, zavedajoč se, da brez organizirane politične borbe potom svoje razredne stranke ne more niti poboljšati svojega težkega položaja, niti uspešno delovati za svoje končno osvobojenje od vsakega izkoriščanja ter za zmago socializma, je delavski razred Jugoslavije na državni konferenci, ki se je vršila 13. in 14. januarja t. l. v Beogradu, ustanovil svojo Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije s programom in štatutom na teh načelih.

I.

Današnja uredba človeške družbe se nahaja pod vlado kapitala. Najvažnejša sredstva za proizvodnjo, izmenjavo in razdelitev dobrin in največji del teh sredstev pripada maloštevilnim bogatašem, kapitalistom. Vsa bogastva: zemljo, surovine, rudnike, gozdove, tovarne, prometna in transportna sredstva, skladišča, hrano in robo ima danes v roki mala peščica kapitalistov, ki tvorijo v primeri z delavnim ljudstvom v Jugoslaviji le neznatno manjšino. Kapital pa nima le neomejenega monopola na gospodarskem polju, ampak ima kapitalistični razred — buržuazija — tudi politično oblast v državi. Ona si s pomočjo politične oblasti še bolj utrjuje svojo gospodarsko vlado. Vladajoči kapitalistični razred izkorišča državno organizacijo in celokupen državni aparat zato, da bi obdržal delavski razred v večnem podrejenem stanju.

Nasproti tej neznatni manjšini vladajočega kapitalističnega razreda stoji ogromna večina delavnega ljudstva, stoje delavci - proletariat, poluproletarci in mali ljudje mest in vasi, ki nimajo nobenega bogastva razen svoje delovne moči, katero morajo bogataši prodajati pod najgršimi pogoji. Ker se pa vsa bogastva in vse vrednosti ustvarjajo le z delom, in se to delo nahaja v rokah delavnega ljudstva mest in vasi, služi delavski razred za neizčrpljiv vir profitov za vladajoči kapitalistični razred, ki skuša na vse mogoče načine čim bolj oropati delavski razred.

In tako je, gospodarsko potlačen, politično oropan vseh pravic, kulturno in duhovno zaostal, delavski razred v Jugoslaviji suženj kapitalu, suženj vladajočega kapitalističnega razreda. Dočim je na eni strani peščica posestnikov in kapitalistov, ki ne delajo in ne proizvajajo ničesar koristnega, ki zidajo svojo moč na tujem delu, na tujem znoju, na tuji bedi in gladu, ki žive razkošno, sijajno, besno življenje v vsakodnevnem izobilju in razkošju — imamo na drugi strani milijone delavcev, ki morajo celo življenje prenašati stalno izkoriščanje svoje delovne moči, kojih življenje je vedno ogroženo od brezposelnosti, gladovanja in bolezni, polno trpljenja in pomanjkanja.

*

Ampak vsled te nepravične in surovo izkoriščevalne družabne uredbe ne trpe samo delavci po tovarnah in rudnikih, pri prometu in po obrtniških delavnicah, ampak trpe tudi stotisoči in milijoni malih ljudi, malih proizvajalcev, obrtnikov in malih posestnikov, ki, v neeniki konkurenčni borbi z velikim kapitalom, poskušajoč ohraniti sebi posest, ne izkoriščajo surovo le delavcev, temveč tudi sebe same s tem, da vlačijo v neomejeno delo vse člane svoje rodbine. Ampak ta njihov obupen in neenak boj se končuje z njihovim porazom. Naposled jim ne ostane nobena druga možnost več, in ti mali posestniki postajo proletarci in večajo število delavskega razreda.

Kapital se danes vedno bolj in bolj osredotočuje v vedno manjšem številu rok in dočim propadajo mali in srednji kapitalisti, rastejo na njihovem mestu velike industrijske akcijske družbe, karteli in trusti, v katerih so naložene stotine in tisoči dinarjev kapitala in vrednosti, in prejšnji lastniki delajo v teh velepodjetjih kot sužnji.

*

Kapitalizem s svojo brezobzirnostjo in s svojim dovršenim aparatom za eksploatacijo delavnih množic ne izžema v svoji stiskalnici za ustvarjanje čim večjih profitov le delavcev samih, temveč sili v tlako tudi cele delavske rodbine, ženo in otroke, mater in hčer, očeta in sina, ne vprašajoč niti po starosti niti po mladosti, ruši tako delavčevo rodbino. Kapitalizem vedno bolj in bolj trka tudi na duri rodbin malih posestnikov in malih ljudi, obrtnikov, nižjih uradnikov ter državnih nameščencev s tem, da sili v svojo tlako njihove žene in otroke, ker le tako je mogoče, da si te rodbine v današnjih težkih časih zasigurajo vsaj golo življenje.

*

Kapitalizem s svojim strašnim delom obobužavanja in upropaščanja delavnih množic, trpa brezobzirno tudi na trhla vrata majhnih kmetov, kajžarjev in bajtarjev, ki ne morejo niti živeti niti umreti s svojim pičlim kosom slabe zemlje, brez živine in brez dovoljnega orodja in inventarja, z nesigurno žetvijo, v današnjem času ogromne draginje in pod pritiskom surove državne finančne politike, izropani od strani špekulantov in bank tako kakor producenti (proizvajalci) kakor tudi kot konzumenti (potrošači). In mnogi izmed njih zapuščajo svojo vaško domovje in gredo v mesto v službo, v rudokope, tovarne, k železnici, v pristanišča, na veleposestniška in bogataška posestva delat za malenkostne mezde kaor navadni dninarji. Taka kapitalistična družabna uredba, ki sloni na najraznovrstnejšem izkoriščanju in oropavanju večine ljudstva po majhni peščici bogatašev, ustvarja d v a r a z r e d a, ki stojita eden proti drugemu v bojni vrsti, razred kapitalistov in razred delavcev, ustvarja buržuazijo in proletariat. Neizbežen boj teh dveh razredov izpolnuje zgodovino te družabne uredbe. Ta boj postaja danes vedno ostrejši in vedno bolj nepomirljiv. Kapitalistični razred ustvarja svoje močne, centralizirane organizacije, utrjuje svojo državno moč in izpreminja organizaciio te države v odprto diktaturo s pomočjo oborožene sile. Ampak tudi delavski razred, ki se vsled posebnosti kapitalističnega načina proizvajanja vedno veča in izenačuje, si tvori svoje lastne organizacije, ki se prej ali slej izpreminjajo v bojna sredstva proletarijata v borbi proti buržuaziji in njenim trdnjavam.

II.

Osnovan na najrazličnejšem izkoriščanju tuje delovne moči kaže kapitalizem pa še celo vrsto karakterističnih potez. Med samimi kapitalisti se vrši oster konkurenčni boj, ker si hoče vsak konkurent zasigurati čim večji profit. Ta konkurenčni boj ima za posledico propad majhnih podjetij in malih kapitalistov. Velekapital požira mali kapital, velepodjetja požirajo mala podjetja. Bančni in industrijski kapital se združujeta in ustvarjata ogromna velepodjetja. Obstoji torej med kapitalisti ene in iste države vzajemna, nemilosrčna borba, in ta boj je spremljan od težkih gospodarskih kriz (homatij).

Ta konkurenčni boj v krilu kapitalizma ima mednarodni značaj. Na mesto boja s pomočjo manjših cen, stopa boj z odprto uporabo sile: bojkot in druge oblike pritiska v državi sami; visoke carinske postavke, carinske vojne in uporaba oborožene sile v internacionalnih odnošajih. Ta poostritev konkurence v krilu mednarodnih gospodarskih odnošajev se kaže predvsem v dveh dejstvih: na eni strani v splošni razdelitvi kolonij med največje kapitalistične države, na drugi strani v izvanredno povečanem izvozu kapitala, ki hoče popolnoma okupirati pokrajine, pri katerih se hoče ta kapital udejstvovati.

V teh okoliščinah dobivajo državna moč in njena oborožena sila poseben pomen za buržuazijo. Politika finančnega kapitala razvija mrzlično in skrajno intenzivno delovanje v svrho izrabljanja. Imperijalistična politika kapitala je vzrok ogromnega oboroževanja ter produkcije orožja in vseh sredstev za uničevanje. Silni, neomejeni razvoj militarizma postaja eden glavnih vzrokov, ki poostrujejo vedno bolj mednarodni konkurenčni boj in vodijo uničujoče vojne zapletljaje. Manjše buržuazne države, ki žive od milosti kapitalističnih velesil, med katere spada v prvi vrsti tudi Jugoslavija, so dvisne od tega konkurenčnega boja velesil popolnoma, ker so dejansko od teh velesil gospodarsko, in zato tudi politično, zasužnjene.

Ta poostritev boja največjih kapitalističnih velesil za kolonije in za obvladanje tržišč v manjših državah je bila vzrok svetovne vojne l. 1914. Ta vojna je omajala temelje kapitalističnega gospodarstva v taki meri, pogoršala položaj d lavskega razreda tako močno in temu proletarskemu razredu jasno pokazala, kakšne laži se skrivajo pod masko takozvanih vojská za osvobojenje domovine — da ustvarja ta vojska novo zgodovinsko obdobje razpada kapitalističnih temeljev proizvodnje.

Ta svetovna vojna je prinesla s seboj tako uničevanje produktiv, kakor ga svet doslej še ni videl, ona je povzročila neposredno uničenje ogromnih količin sredstev za proizvodnjo in najboljših človeških delavnih moči. Ta vojska je povzročila razpad svetovnega prometa, kaos v proizvodnji, vratolomen padec denarne vrednosti, brezposelnost, neizmerne državne dolgove, nova neznosna davčna bremena in vse silnejše jačanje militarizma.

Ta imperialistična vojna, ki predstavlja višek brutalnosti kapitalističnega družabnega reda, ima za posledico tudi ogromno znižanje dohodkov ogromne večine delavnega ljudstva, dočim je bil za kapitalistične in finančne kroge vir za neizmerno obogatenje.

To znižanje dohodkov vodi k poostritvi boja za novo razdelitev dohodkov; kakor v konkurenčni borbi raznih finančnih magnatov, tako vodi tudi do borbe kolonij proti vladajočim deželam. Vedno bolj se poostruje tudi razredni boj proletariata proti buržuaziji, pri čemer srednji razredi, mali ljudje, ki so tudi v vojni silno trpeli, kažejo težnjo, pridružiti se proletarskemu boju za svobodo proti kapitalizmu.

Z eno besedo, povojni položaj kapitalizma se more označiti za položaj popolne negotovosti in nesigurnosti v vseh panogah življenja: v gospodarskem, političnem, družabnem, da, celo v kulturnem in ideološkem pogledu.

Imperijalizem, kakor končno faza kapitalistične vladavine, je s svetovno vojno l. 1914. pokazal popolno nemožnost, da bi se kapitalistična vladavina ne samo obdržala, temveč tudi kolikor toliko zopet utrdila. On je sam izzval socialne spopade v najširših mejah, nemire po kolonijah, vrenje med potlačenimi narodi ter s tem pokazal nesposobnost vladajočih klik za nadaljno vodstvo ljudske usode. Njegove mirovne pogodbe so se izkazale za mrtve besede, ki so le na papirju, ker so sami tvorci teh kapitalističnih in imperijalističnih pogodb, jih že prve dni začeli rušiti in trgati kakor kose ničvrednega papirja. Vsled neuspešnega truda kapitalističnih velesil, da bi obdržale tako stanje, kakor so ga ustvarile po pogodbah, je prišlo do novih vojn, do novih svetovnih kapitalističnih konferenc, ki so se pokazale popraviti tudi vsaj nekaj tega, kar so porušile kapitalistične oligarhije. Kapitalistični družabni red se nahaja danes v taki krizi, ki je ne bo mogel preboleti. On se mora zrušiti sam pod težo svojih grehov, ko je stvoril tudi že žive sile, ki ga bodo nadomestile z novim družabnim redom, v katerem bodo zasigurani vsem ljudem, ki delajo, predpogoji za srečno življenje.

Proti močno organiziranim silam kapitalističnega razreda in proti tej makiavelistični politiki buržuazije se organizirata dve glavni sili: na eni strani delavci, na drugi pa zasužnjeni narodi v kolonijah. Obe ti sili imate isti cilj, priti potom korenite preobrazbe današnjega družabnega reda do svojega osvobojenja.

Pred našimi očmi se v vse hitrejšem tempu v krilu kapitalistične družbe same ustvarjajo pogoji za oživotvorjenje sacialističnega gospodarstva, za prenos sredstev proizvodnje v roke cele družbe. Ker kapitalizem ni v stanu organizirati proizvodnje, razdelitve in uporabe dobrin tako, da bi zasigural vsakemu koristnemu članu družbe blagostanje in napredek v vsakem pogledu.

III.

Ta mednarodni položaj kapitalističnega družabnega reda odseva tudi na Jugoslavijo, ki je, kakor kapitalistično urejena prišla v kapitalistični svetovni sestav. Posledice imperijalistične vojne, iz katere je Jugoslavija vznikla, so za delavski razred in za ostale delavne množice Jugoslavije silno težke: zmešnjava in negotovost v gospodarskih odnošajih in v finančnem pogledu, draginja, vratolomni padec denarne vrednost in kupne zmožnosti ljudskih množic, najbrutalnejše davčno izžemanje ljudstva, ogromni državni dolgovi, popolnoma neproduktivno zapravljanje ljudskega denarja, vedno hujše oboroževanje, vedno brezobzirnejša socialna in politična reakcija. Delavski razred je gospodarsko in politično preganjan in vržen v brezpravje. Okradanje državne imovine, najgnusnejše afere, v katerih so zapravljene vrednosti večih milijard dinarjev, zapravljen vojni plen, nerešeno agrarno in invalidsko vprašanje, plemenski boji. Cela dežela je posejana z mržnjo, in čaka kakor smodnišnica le iskre, da eksplodira; polna bede, anarhije v javnem in gospodarskem življenju; korupcija, ki kakor žive rane razjeda deželo, splošna nezadovoljnost širokih ljudskih množic. Diktatura kapitalističnih in veleposestniških klik, ki vrše beli teror v deželi in z največjo vnemo napadajo zavednost ljudstva in njegovo politično svobodo. Vsemogočnost neodgovornih klik. Pomaganje in protežiranje ruskih kontrarevolucijonarnih band, ki tvorijo državo v državi in ki so še bolj podprle že itak reakcijonarni kurz v Jugoslaviji.

*

Z ozirom na razložena dejstva, sedanjo mednarodno situacijo in položaj, v katerem se nahaja Jugoslavija, posebno pa v tej delavski razred, si je postavila Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije za kočni cilj: potom razrednega boja nadomestiti kapitalistični družabni red s socijalističnim. S prevzetjem sredstev proizvodnje materijalnih dobrin iz rok kapitalističnega razreda v last družbe, to je v roke delavnega ljudstva, ki bo organiziralo človeško družbo na temelju obveznega dela za vsakogar in koje proizvodnja bo zasnovana ne na špekulaciji za profitov voljo, temveč na načelu proizvodnje dobrin za potrebe družbe in za omogočenje srečnega življenja za vse, ki delajo — se bodo uničili tudi razredi, uničilo se bo izkoriščanje človeka po človeku, uničilo se bo nasilje. Ko se bo izvedlo načelo: delo več ne bo delo v službi drugega — tedaj bo prenehala razlika med reveži in bogataši. Samo tako urejena družba bo v stanju omogočiti tako rast produktivnih sil, povečati usmerjeno in po načrtu urejeno proizvodnjo ter tako povzdigniti blagostanje in kulturo vseh.

Ampak, čeprav je uverjena, se njen končni cilj more ustvariti in da se je že začela perijoda tega stvarjanja, se Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije tudi zaveda tega, da se ta cilj ne doseže kar tako z lahkoto. Ona ve, da leži med današnjim kapitalističnm redom in njenim končnim ciljem obdobje proletarskega razrednega boja, izpolnjeno z zmagami in porazi, obdobje, ki ne bo izpolnjeno samo z ljutimi socijalnimi boji, ampak tudi z novimi vojnami, ki bodo le nadaljevanje imperijalistične svetovne vojne l. 1914.

Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije se pa tudi zaveda položaja, v katerem se nahaja danes delavski razred Jugoslavije. Ona ve, da se nahaja danes delavski razred v obrambnem položaju pod napadi brutalne socijalne in politične reakcije kapitalističnega razreda. Zato smatra, da je njena prva, glavna in neposredna naloga v sedanjem trenotku boj proti tej politični in socijalni reakciji, boj za zopetno vpostavitev uničenih, najosnovnejših občanskih, političnih in gospodarskih pravic delavskega razreda, da se bori za obrambo delavstva pred brezobzirnim izkoriščanjem. V to svrho bo N. D. S. J. delovala na organiziranju delavskega razreda v razredne, borbene organizacije, bo delovala na to, da dobi delavski razred možnost, da se bori v sedanjem trenotku za obrambo svojih interesov, širila bo v delavskem razredu zavest, da se mora nadomestiti kapitalistični družabni red s socijalističnim in da bo v to smer, imajoč vedno pred očmi vse objektivne in neobjektivne pogoje, pod katerimi vodi delavski razred svoj razredni boj, usmerjevala ta razredni boj. Vodeč boj organiziranih in discipliniranih množic, smatra N.D.S.J., da se s pučizmom in z individualnimi akcijami ne more doseči osvobojenje delavskega razreda od kapitalističnega izkoriščanja.

Ta svoj boj bo N. D. S. J. vodila samostojno. Ona ne bo nikdar vodila politike služenja vladi in buržuaziji, ona se ne bo udeleževala nobene buržuazne vlade niti skupnega delovanja z buržuaznimi klikami. Danes se nahaja vsa politična moč v Jugoslaviji v rokah peščice težkih kapitalistov, bankirjev, denarnih magnatov, veleposestnikov in neodgovornih, mračnih klik in z njimi ne more prava proletarska stranka imeti nobene skupnosti. Nasprotja med delavskim razredom in ostalimi revnimi množicami na eni ter med kapitalističnimi in posedujočim klikami na drugi strani so danes tako velika in globoka, da jih noben most ne more premostiti. Interesi delavskega razreda v vseh deželah s kapitalističnim načinom proizvodnje so enaki; in kakor so vsled širjenja svetovnega prometa, vsled produkcije za svetovno tržišče in vsled imperijalistične politike neposredno ogroženi interesi delavcev celega sveta in kakor tudi njihov položaj v posameznih državah postaja vedno bolj odvisen od položaja delavcev v drugih državah, — tako je postalo tudi osvobojenje delavcev od izkoriščanja po kapitalu delo delavcev vseh dežel, in zato se čutijo tudi delavci Jugoslavije solidarni z delavci ostalih dežel. Zato bo N. D. S. J. delala na to, da se te vezi solidarnosti ohranijo in učvrstijo.

V cilju pobijanja šovinističnih mrženj med balkanskmi narodi ter pobijanje vojnih izzivanj, bo N.D. S.J. obdržavala vezi s tistimi strankami proletarijata balkanskih dežel, ki vodijo razredni boj in se bore za ustvarjenje federacije socijalističnih republik na Balkanu. V nasprotju z zakulisno mračno in agresivno politiko jugoslovanskih vlastodržcev, v nasprotju s tajno diplomacijo in s tajnimi dogovori, v nasprotju z Velikimi in Malimi Antantami, bo N.D.S.J. delala za pobratenje delavnega ljudstva vseh dežel, predvsem pa na Balkanu in na evropskem jugu.

N.D.S.J. stoji na stališču, da je eden glavnih vzrokov plemenskih sporov v Jugoslaviji še nerešen gospodarski boj raznih pokrajinskih plemenskih središč. V težnji za narodnim edinstvom se bo borila proti vsakemu nasilnemu in hegemonističnemu centralizmu, za samoodločbo delovnega ljudstva, s polnimi notranjimi svobodami. Stoji na stališču samoodločbe narodov tako, da zahteva, da se tudi vprašanje mej more rešiti le po svobodni volji (plebiscit) ljudstva.

Za narodne manjšine, ki se milom ali silom nahajajo v sestavu države, zahteva N.D.S.J. popolno politično in kulturno svobodo.

Sredstva, ki se jih bo N. D. S. J. posluževala v svojem boju, so: organiziranje proletarijata in siromašnega ljudstva mest in vasi po načelih, razloženih v tem programu; z vodenjem propagande med temi množicami z živo in pisano besedo; z razvijanjem njihove razredne zavesti, solidarnosti in volje za boj za osvobojenje iz kapitalističnega suženjstva; z udeležbo v zastopniških zborih: v parlamentu, v pokrajinskih skupščinah in v občinah.

Akcijski program.

Na podlagi načel, ki jih obsega prvi del programa z obzirom na to, da se nahaja delavski razred Jugoslavije v obrambnem položaju pred brezobzirnim navalom kapitalističnega razreda in reakcijonarnega režima, si postavlja N. D. S. J. te praktične naloge za sedaj:

Borba proti socijalni in politični reakciji.

V to svrho se bo borila:

1. Za popolno svobodo gospodarskega organiziranja delavskega razreda: za popolno svobodo združevanja, tiskovno in zborovalno svobodo, za popolno svobodo stavkanja tudi za vse delavce v državnih podjetjih; zato, da se v tem oziru zasigurajo delavskemu razredu enaki zakoni, ki bodo veljavni za vso državo in ki bodo omogočili enotnost borbe delavskega razreda.

2. Za ukinjenje zakona o zaščiti države in vseh izjemnih ukrepov in naredb proti delavskemu razredu, ki mu otežujejo, da, celo onemogočujejo svobodo dela in borbe na gospodarskem in političnem polju.

3. Da ne bo dopustila, da se sedanji zakoni za zaščito delavcev in o zavarovanju delavcev poslabšajo, in da bo zahtevala ne le, da se ti zakoni izvajajo, ampak da se delavska zaščitna zakonodaja še izboljša na korist Delavskega razreda; da se bori za, največ, osemurni delav-

nik; da se bori za zakonito zavarovanje delavcev in delavk v slučaju brezposelnosti; borila se bo za to, da se breme teh zavarovanj naloži v celoti na ramena države in podjetnikov ter da pridejo uprave vseh teh zavodov, ki so namenjeni delavski zaščiti in zavarovanju delavcev, v delavske roke.

4. Da se zasigurajo delavskemu razredu najvzornejše državljanske in politične pravice, ki jih je današnji režim belega terorja v največji meri odvzel delavskemu razredu.

5. Da se poljedelski delavci v oziru zakonske zaščite in zavarovanja izenačijo z industrijskimi in obrtniškimi delavci.

6. Za pravico organiziranja za vse mladostne delavce in učence; osemurni delavnik za mladostne delavce in učence z obveznim strokovnim poukom, ki je vštet v delavni čas.

Borba za ostale interese delavskega razreda in revnega ljudstva.

1. Da se z zakonom zasigura minimalna mezda, ki je enaka za vse delavce in delavke vseh kategorij in podjetij; ta minimalna mezda se menja z ozirom na draginjo. Da se zasigura minimalna mezda za vse učence, mladostne delavce in delavke.

2. Da prevzameta država in občina dolžnost za zidanje stanovanj za delavce in neimovite občane. Da bi se takoj za silo zmanjšalo pomanjkanje stanovanj, naj se z zakonom uveljavi pravica države, da sme rekvirirati stanovanja in poslopja ter da se zakonitim potem uredi najemnina tako, da se bo ščitilo neimovite sloje. Ureditev teh zadev naj se poveri odborom najemnikov in podnajemnikov.

3. Da se zasigura ljudska prehrana in vodi borba proti draginji. V ta namen naj se proglasi monopol in nacionalizacija celokupne izvozne in uvozne trgovine ter celokupni promet. Kontrolo nad vsem naj se poveri delavskim in vaškim svetom, ki so sestavljeni iz zastopnikov delavskih strokovnih organizacij in kmetskih zadrug.

4. Da se uvede kontrola proizvodnje. Ta kontrola naj bo v rokah delavskih obrtnih svetov in uradnikov podjetij. Da se uvede skladišče živil in drugih življenskih potrebščin. — Da se preda upravo in razdelitev živil in najpotrebnejših življenskih potrebščin zadrugam (kooperativam), ki bodo stale pod nadzorstvom organizacij delavcev ter revnih prebivalcev mest in vasi.

5. Da se prizna državi, oblastem in občinam pravico, da smejo zapleniti in odvzeti vso robo in vsa živila, ki se skrivajo in spravljajo na zalogo z namenom, da se s temi zalogami špekulira in umetno zvišuje ali vzdržuje v višini ceno. Vsa konfiscirana hrana naj se razdeljuje preko zadružnih in drugih nekapitalističnih organizacij.

6. Da se preda poljedelskim zadrugam v upravo vsa neobdelana in veleposestniška zemlja, potem ko se je izvedla pridelitev zemlje poljedelcem, ki nimajo lastne zemlje, ali je imajo tako malo, da se na nji ne morejo preživljati.

7. Da se uvede državna in občinska avtonomija za prehrano (aprovizacija), to prehrano naj izvedejo odbori, ki jih volijo delavske in zadružne organizacije. Da se ustanove posebna sodišča za špekulante in oderuhe vseh vrst. V ta sodišča naj pridejo predstavniki strokovnih organizacij in zadrug.

8. Delala bo na tem, da se povzdignejo obstoječe, da se osnujejo še nove konzumne zadruge ter delovala na to, da se te konzumne organizacije centralizirajo. Država je dolžna, da tem konzumnim zadrugam materialno pomaga.

Za gospodarsko in industrijsko povzdigo države. Agrarno vprašanje.

1. Da se socializirajo v s a veleposestva v državi.

2. Da se izvrši socializacija vseh rudnikov, gozdov, vodá in celokupnega prometa.

3. Agrano vprašanje, ki v Jugoslaviji še ni rešeno, se mora rešiti tako, da se uničijo vsi fevdalni odnošaji (kmetstvo, kolonstvo) in da se kmetom da zemlje s polnim inventarjem brez odškodnine.

Za politična prava in svoboščine.

1. Da se vsem občanom brez razlike spola, razredne pripadnosti, narodnega in verskega prepričanja, zasigura nemoteno izvrševanje vseh občanskih in političnih pravic.

2. Splošna in enaka volilna pravica za vse občane brez razlike spola. Aktivna volilna pravica za občane obeh spolov, ki so dovršili 20. leto, pasivna pa za občane obeh spolov, ki so dovršili 25. leto.

3. Proporcionalni način dodeljevanja poslanskih mandatov, za vso državo naj bo ena sama lista in na vsakih 20.000 prebivalcev naj pride en mandat.

4. Popolno izenačenje žen z možmi v vseh privatno-pravnih odnošajih.

5. Ukinjenje vseh reakcionarnih odredb v današnji ustavi.

6. Pravico azila za osebe, ki so preganjane zaradi svojega političnega in verskega prepričanja.

7. O r g a n i z i r a t i d r ž a v o p o s o c i a l i s t i č n i h, r e p u b l i k a n s k i h n a č e l i h.

8. L j u d s t v u s e m o r a p r i z n a t i p r a v i c o, d a p o t o m n e p o s r e d n e g a g l a s o v a n j a (r e f e r e n d u m) r e š u j e v s a v p r a š a n j a, o k a t e r i h j e o n o p r e p r i č a n o, d a j e p o t r e b n o, d a i z r e č e n e p o s r e d n o s v o j e m n e n j e i n d a v n j i h v z a m e i n i c i j a t i v o.

9. O v o j n i i n m i r u o d l o č u j e l j u d s t v o s s p l o š n i m t a j n i m g l a s o v a n j e m.

Za narodno zdravje.

Izvrši naj se socializacija celokupne zdravstvene službe.

1. Lekarne, bolnice, toplice in kopališča naj se socializirajo.

2. Z zakonom naj se prizna vsem občanom pravico na brezplačno zdravljenje, na brezplačna zdravila in brezplačen porod.

Organizacija armade.

Namesto stalne armade naj se uvede način oboroževanja ljudstva (milica). Boj proti vsakemu imperializmu, pa naj si že bo od katerekoli strani.

Pravosodstvo.

Brezplačno pravosodstvo in brezplačna pravna pomoč za vse občane, ki ne plačajo davkov. Sodnike naj voli ljudstvo. Odškodnina za po nedolžnem obsojene, zaprte ali obtožene, zavoljo kateregakoli vzroka. Ukinjenje smrtne kazni.

Prosveta.

Skrb za celokupno vzdrževanje revne šolske dece naj prevzame država. Brezplačen pouk. Izdržavanje v visokih šolah za vse nadarjene revne učence.

Finančna politika.

Finančna politika današnjega režima je vratolomna. Obdačenje polnoma nepravično in krivično. Danes obstoji taka finančna uredba, da bogataši valijo od sebe vsa davčna bremena na ramena gospodarsko šibkih slojev ljudstva mest in vasi. V državni proračun se vnašajo milijarde dinarjev, ki se izžemajo iz delavnega ljudstva, a porabljajo se za vzdrževanje ogromnega birokratično-militarističnega aprata. To neproduktivno zapravljanje povzroča poleg drugih vzrokov ne le strašni padec denarne vrednosti, kar vzdiguje vedno bolj in bolj draginjo ter širi vedno bolj in bolj pomanjkanje in nesigurnost med delavnim ljudstvom, ampak povečuje tudi državne dolgove, ki znašajo danes že preko 20 milijard dinarjev in je vzrok vedno novih in težjih davčnih bremen. Za druge potrebe, za gospodarsko, kulturno, socialno in duhovno povzdigo ljudstva pa današnji režim vporablja malenkost, takorekoč ničesar.

Proti tako zapravljivi in brezumni finančni politiki kapitalistično-birokratsko-militaristične Jugoslavije se bo Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije borila najenergičnejše in bo zahtevala:

1. Progresivni davek na posestvo, dohodke in na vojne dobičke; za osvobojenje vsakega davka za dohodke, ki so neobhodno potrebni za vzdrževanje človeka vrednega življenja. Za osvobojenje delavskih mezd od vsakega davka.

2. Za odpravo vseh monopolov, carin, trošarin, taks in drugih oblik neposrednih davkov, ki dražijo življenje in otežkujejo življenje za delavce in neimovite sloje.

3. Za nacionalizacijo bank in za uvedbo progresivnega zapuščinskega davka.

Revizija invalidskega vprašanja.

Invalidska podpora mora biti popolno nadomestilo za izgubljeno delavno sposobnost in mora odgovarjati eksistenčnemu minimu. Vse potrebe invalidske ustanove se morajo vzdrževati z denarjem, iz obdačenja kapitala in posestva. Vse te ustanove morajo voditi invalidi sami.

Vzdrževanje vojnih sirot.

Skrb za vzdrževanje vojnih sirot mora prevzeti država. Dohodke za to vzdrževanje mora dobiti z obdačenjem kapitala in posestev ter iz zaplenjenja cerkvenih in vakufskih veleposestev.

Zveza s sovjetsko Rusijo.

Za vzpostavitev politične, prometne in gospodarske zveze s sovjetsko Rusijo. Vse ruske kontrarevolucionarne bande se morajo izgnati iz teritorija Jugoslavije.

Balkanska federacija.

Delati za zbližanje vseh balkanskih narodov in pripravljati pot za ustvaritev federacije svobodnih socialističnih republik balkanskih narodov.

Enotna fronta.

Zavoljo uspešne borbe proti ofenzivi kapitala, zavoljo borbe proti vojni in v boju za vse vsakdanje zahteve delavskega razreda bomo delovali za vzpostavitev enotne fronte proletariata. Smo za to, da se ustanove v svrho izvedbe enotnih akcij sveti obratnih zaupnikov brez ozira na njihovo politično ali strokovno orijentacijo. Delali bomo na to, da se izvede organizacijsko edinstvo strokovnih organizacij na načelih delavske demokracije, svobode političnega prepričanje in čuvanje discipline in solidarnosti strokovnega pokreta v boju proti buržuaziji.

Državna konferenca poziva vse delavce, revne občane mest in vasi in vse tiste, ki v tej ali oni obliki trpe vsled današnjega neznosnega stanja, naj se zberejo okoli svoje Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije in naj pri vsaki priložnosti podpirajo njeno borbo za svobodo.

T a p r o g r a m i n s t a t u t j e z a č a s n o, d o I. r e d n e g a k o n g r e s a s t r a n k e, v e l j a v e n.

Štatut N. D. S. J.

I. Ime in cilj.

Čl. 1. Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije ima za cilj: osvoboditi potom razrednega boja popolnoma delavski razred in vse zatirane sloje delavnega ljudstva z uvedbo socialistične družabne uredbe.

II. Članstvo.

Čl. 2. Člani lahko postanejo le tiste osebe obeh spolov, ki odobrujejo program, štatut in taktiko stranke ter se obvežejo delovati v stranki, izvrševati vse sklepe strankinih poklicanih zborov in to izjavo podajo pismeno v svoji pristopnici.

Čl. 3. Mezdni delavci, organizirani v strok. organizacijah, morejo postati člani stranke, če za njihovo lojalnost garantirata 2 člana iste strankine organizacije.

Za mezdne delavce, o kojih lojalnosti se ne more dovoljno prepričati, more krajevna organizacija določiti rok 3 mesecev, da v tem času pokažejo s svojim delom svojo lojalnost do stranke.

Mezdni delavci morajo biti člani strokovnih organizacij 3 mesece pred vstopom v stranko, če obstojijo njihove strok. organizacije.

Čl. 4. Za vsprejem malih posestnikov, ki delajo s tujimi delavnimi močmi, v stranko velja 1. ali 3. odstavek čl. 3.

Čl. 5. Za sprejem intelektualnih delavcev v stranko se zahteva jamstvo 2 članov dotične krajevne organizacije, mišljenje krajevne organizacije in odlok pokrajinskega tajništva.

Zadnje inštance, ki odločajo o sprejemu intelektualnih delavcev v stranko, morejo, če nimajo dovoljnih jamstev, zahtevati rok 6 mesecev za sprejem, da prijavljeni član v tem času s svojim obnašanjem in delom poda garancijo svoje lojalnosti proti stranki.

Čl. 6. Za sprejem poljedelcev — poljedelskih delavcev in malih posestnikov velja 1. in 2. ostavek čl. 3.

Čl. 7. Člani stranke ne morejo ostati tisti, ki se pregreše proti programu, štatutu in taktiki stranke, ravno tako ne tisti, ki s svojim postopanjem škodujejo njenemu ugledu, ali ne izvršujejo svojih obveznosti do stranke. Ravno tako ne morejo biti člani stranke:

a) Otroci, ki so pod oblastjo starišev in ne proizvajajo ničesar samostalno.

b) Dijaki srednjih šol.

c) Člani delodajalskih organizacij, kartelov, ki imajo za nalogo direkten boj proti delavskemu razredu. Tisti člani, ki se pregreše proti tej točki, s tem nehajo biti člani stranke.

delegacije, in sicer največ 5, ki jih

d) Tisti, ki samovoljno izstopijo iz svoje strokovne organizacije.

e) Tisti, ki so se kompromitirali vsled umazanih afer in podobnih dejanj.

III. Organizacija.

Čl. 8. Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije tvorijo krajevne organizacije in poverjeništva. V vsakem kraju je za osnovanje krajevne organizacije potrebno najmanj 20 članov in odobreneje najbližjemu tajništvu, kateremu se morajo, na njegovo zahtevo predložiti tudi imena in poklici dotičnih članov, kakor tudi drugi podatki. V krajih, kjer ni 20 članov, se osnujejo poverjeništva s sodelovanjem najbližje krajevne organizacije. Če se pokaže potreba, more ena krajevna organizacija imeti več sekcij.

Čl. 9. Upravo krajevnih organizacij do 300 članov tvori 7 oseb, organizacij čez 300 članov pa 9 oseb, od katerih morajo biti najmanj $^{2}/_{3}$ mezdni delavci. Uprava voli iz svoje sredine: predsednika, tajnika in blagajnika. Razen tega uprava določi iz svoje sredine vsak mesec 3 člane, ki imajo nalogo pregledati račune in stanje blagajne ter podati o tem natančno poročilo.

Čl. 10. Uprave krajevnih organizacij se volijo na letnih občnih zborih, ki se vrše v teku prvega meseca po kongresu.

Letnim občnim zborom krajevnih organizacij prisostvuje z glasovalno pravico tudi po en delegat poverjeništva.

Če je kdo od članov uprave krajevne organizacije podal ostavko ali se preselil iz kraja ali je vsled bolezni zadržan, da ne more vršiti svoje dolžnosti, se izvolijo novi člani na izrednem občnem zboru.

Čl. 11. Krajevne organizacije in poverjeništva morajo izvrševati sklepe osrednjega strankinega sveta (Zemaljsko Veće) in stoje pod njegovim nadzorstvom. Strankin svet ima pravico izključiti posamezne organizacije iz stranke.

Izključene organizacije se lahko pritožijo na kongres.

Čl. 12. Uprave organizacij in poverjeniki imajo poleg ostalih strankarskih dolžnosti v svojem kraju še to, da strogo pazijo na to, da vsak član vrši svoje strankarske dolžnosti in da je aktiven v strankinem pokretu, da imajo vsake tri mesece sestanek članov, na katerem poročajo o svojem delu, da ta poročila in sklepe članskih sestankov predlože svojemu pokrajinskemu tajništvu, da natančno po štatutu izvrše svoje materijelne obveznosti proti stranki in da se odzovejo vsem zahtevam strankinega sveta.

Čl. 13. Zavoljo organizacije splošne agitacije in akcije se bo celokupen državni teritorij razdelil po potrebi stranke na gotovo število pokrajin. Razdelitev na pokrajine izvrši osrednji strankin svet. Uprava organizacije tistega kraja take pokrajine, kjer je naš pokret najbolj razvit, tvori v zvezi z delegati vseh strankinih organizacij dotične pokrajine in s pokrajinskim tajništvom pokrajinski strankin svet (Oblasno Veće), ki mora skrbeti, da se pokret stranke kar najbolje razvije. Pokrajinski strankin svet daje navodila za delovanje krajevnim organizacijam in poverjeništvom svoje pokrajine, njegovo delo je pod nadzorstvom osrednjega strankinega sveta.

Pokrajinski strankin svet voli svoj izvrševalni odbor pet do sedem članov.

Zavoljo zveze med krajevnimi organizacijami, okrajnimi, pokrajinskimi sveti ter med glavnim odborom, kakor tudi zavoljo vseh ostalih poslov organizacijske narave v dotični pokrajini določi glavni odbor po enega tajnika v krajih, ki so sedež izvrševalnih odborov pokrajinskih strankinih svetov. Če se pokaže potreba, more postaviti tajnika tudi Glavni odbor, ampak le začasno, ter se mora o tem na prvi seji osrednjega strankinega sveta obvestiti centralni svet, ki končno veljavno o tem odloča.

Tajniki so neposredni organi osrednjega strankinega sveta za izvedbo strankine politike in obdržavanje zvez z organizacijami dotične pokrajine.

Izvrševalni odbor pokrajinskega sveta tvori skupno s tajnikom pokrajinsko tajništvo.

Pokrajinska tajništva pokrajinskih central imajo razen svojih drugih dolžnosti tudi dolžnost, da zastopajo pokrajinski pokret pred pokrajinskimi oblastmi.

Člani osrednjega strankinega sveta, ki žive v središču pokrajinskega tajništva, so njegovi polnopravni člani, kakor tudi krajevnih uprav, če v teh krajih ni pokrajinskih tajništev.

IV. Strankin kongres.

Čl. 14. Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije upravljajo vsi njeni člani potom kongresa, ki je najvišja inštanca v stranki.

Pravico udeležbe na kongresu imajo:

1. Delegati krajevni z organizacij in sicer:

Organizacije do 100 članov volijo po 1 delegata. Organizacije z več nego 100 članov volijo za vsakih nadaljnih 100 članov po 1 delegata.

2. Člani osrednjega strankinega sveta.

3. Člani strankine parlamentarne voli poslanski klub.

4. Dva člana osrednjega strankinega organa.

5. Urednik strankinega časopisa.

6. Dva delegata osrednjega ženskega tajništva.

7. Prestavnik otroških skupin.

Čl. 15. Strankin kongres se sestane vsako leto. Sklicuje ga osrednji strankin svet, ki določa tudi kraj in čas kongresa kakor tudi začasni dnevni red. Sklicanje kongresa s začasnim dnevnim redom se mora objaviti vsaj dva meseca pred kongresom, izvzemši slučaje, kadar bi se moral kongres vsled nenadne potrebe sklicati. Inicijativo za sklicanje takega kongresa more podvzeti več kakor 1/3 strankinih organizacij ali osrednji strankin svet in njegovo sklicanje se mora objaviti mesec dni pred kongresom. Poročilo osrednjega strankinega sveta, kakor tudi vse rezolucije, po točkah začasnega dnevnega reda se morajo tiskati v osrednjem strankinem glasilu vsaj mesec dni pred kongresom. Za izvanreden kongres zadostuje pismeno poročilo. Predlogi strankinih članov in organizacij za dnevni red kongresa se morajo predložiti osrednjemu strankinemu kongresu mesec dni pred kongresom; ti morajo biti sprejeti na konferenci od večine članov.

Pritožbe članov in organizacij stranke se predlagajo kongresu po osrednjem strankinem svetu najkasneje 14 dni pred kongresom. Kongresu se predlagajo le pritožbe proti odlokom osrednjega strankinega sveta.

Čl. 16. Naloge kongresa so:

1. Da poda svoje mnenje o poročilu osrednjega strankinega sveta in parlamentarne grupe;

2. da voli osrednji strankin svet;

3. da odloča o organizaciji stranke;

4. da daje navodila za nadaljnje delo stranke v splošnem ter posebnih njenim organom.

5. Da odloči o predloženih predlogih in pritožbah.

Čl. 17. Kongres otvarja osrednji strankin svet. Takoj po otvorjenju voli kongres iz svoje sredine 5 članov za pregled in overovljenje polnomoči, ki do volitve stalnega predsedstva vodijo delo kongresa.

Potem voli kongres 3 člane za določitev dnevnega reda.

Čl. 18. Po izvršeni verifikaciji polnomočij voli kongres iz svoje sredine 4 predsednike in 5 tajnikov.

Čl. 19. V izvanrednih slučajih, kadar ni mogoče sklicati redni kongres, sklicuje osrednji strankin svet izvanreden kongres ali predloži v svojem imenu izvesten predlog.

V. Osrednji strankin svet.

Čl. 20. Osrednji strankin svet je glavni upravni, nadzorni in izvrševalni organ stranke, ki razpolaga z vsemi ustanovami in sredstvi stranke.

Njega voli redni kongres stranke vsako leto s tajnim glasovanjem; obstoja iz 21 članov.

Osrednji strankin svet voli iz svoje sredine 2 predsednika, dva tajnika, blagajnika ter 4 člane finančne kontrole.

Čl. 21. Osrednji strankin svet voli iz svoje sredine glavni odbor 7 članov, ki stalno delujejo s sedežem v Beogradu.

Čl. 22. Osrednji strankin svet ima svoje redne seje najmanj vsaka 2 meseca, po potrebi pa še večkrat.

Čl. 23. Dolžnost osrednjega strankinega sveta je, vršiti in razvijati agitacijo, propagando in organizacijo, s pisano in govorjeno besedo, s shodi in konferencami, voditi akcije, v smislu socijalističnih načel v soglasju s strankinimi sklepi nadzorovati in voditi delo zastopnikov stranke; določevati plačo strankinim funkcijonarjem, podvzemati vse potrebno za povzdigo strankinih ustanov ter predstavljati stranko kakor pravna oseba

Čl. 24. Glavni odbor ima dolžnost, izvrševati vse sklepe osrednjega strankinega sveta, voditi v mejah teh sklepov in strankinega programa politiko stranke, da odločuje in nadzoruje pri vseh strankinih organih, v času med posameznimi sejami osrednjega strankinega sveta. V vseh važnejših vprašanjih, za katere ni sklepov ali navodil osrednjega strankinega sveta, mora sklicati glavni odbor plenum orednjega strankinega sveta, razen v izjemnih slučajih, v teh pa je dolžan glavni odbor sklicati plenarno sejo sveta v najkrajšem roku in mora dobiti od te naknadno odobritev.

VI. Denarna kontrola.

Čl. 25. Za nadzorovanje celokupnega denarnega prometa in dela strankinih ustanov in podjetij, voli osrednji strankin svet iz svoje sredine denarno kontrolo, ki ima neomejeno pravico pregledati strankine in druge blagajniške knjige, račune in blagajne, ter je dolžna vsaki mesec overiti bilanco strankinih financ ter objavlja svoje poročilo potom tajništva osrednjega strankinega sveta organizacijam.

VII. Strankin tisk.

Čl. 26. Glavni odbor stranke bo v najkrajšem času ustanovil osrednji strankin organ. Stranka pa ima lahko po poedinih krajih še druge organe in časopise. Osrednji strankin svet voli člane redakcij vseh organov strankinega tiska kakor tudi urednike strankinih časopisov in knjižnic. V slučaju potrebe more te osebe določiti tudi glavni odbor osrednjega strankinega sveta, ampak le začasno ter ima o tem poročati na prvi seji osrednji strankin svet.

VIII. Udeležba stranke v zastopniških zborih.

Čl. 27. Organizacije se morejo udeležiti občinskih, okrajnih (srezkih), okrožnih in skupščinskih volitev le, kadar to sklene osrednji strankin svet.

V izjemnih političnih situacijah odloča o vprašanju neudeležbe za poedine zastopniške zbore posebej, ali za vse v splošnem kongres ali pa se reši to vprašanje potom referenduma.

Čl. 28. Za parlamentarne volitve določa kandidate osrednji strankin svet, potem ko je čul mnenje krajevnih organizacij, oziroma pokrajinskih strankinih svetov. Kandidature, izvršene na drug način, se ne morejo smatrati za kandidature stranke.

Čl. 29. Predstavniki stranke v zastopniških zborih se smatrajo za funkcijonarje stranke ter so dolžni delovati v duhu programa stranke in sklepov kongresov, morajo se pokoravati sklepom osrednjega strankinega sveta ter poročati osrednjemu strankinemu svetu in ostalim inštancam stranke, ki so jih kandidirale.

Vsak kandidat Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije za parlament, mora, predno se ga proglasi za kandidata, izročiti osrednjemu strankinemu svetu v naprej lastnoročno podpisano ostavko na mandat, naslovljeno na predsedstvo parlamenta, na kateri mora ostati prazen prostor za datum.

IX. Materijelna sredstva stranke.

Čl. 30. Člani stranke plačujejo v svojih krajevnih organizacijah vpisnino in redno članarino. Vpisnina s člansko knjigo znaša mesečno 5 Din. Člani, ki hočejo žrtvovati kaj za stranko, morejo vplačati tudi več. Članske markice bodo po 3, 5 in 10 Din.

Čl. 31. Za svojo blagajno, iz katere se bodo pokrivale krajevne potrebe organizacije, obdrže si polovico dohodkov članarine, vpisnino pa pošiljajo vsake tri mesece osrednjemu strankinemu svetu z obračunom, overovljenim od kontrole organizacije. Krajevne organizacije imajo popolno pravico na izvanredne dohodke (veselice, prostovoljne prispevke itd.). Za špecijalne potrebe se morejo ustanoviti posebni fondi.

Krajevne organizacije vzdržujejo iz svojih dohodkov vse stroške svojega pokrajinskega strankinega sveta.

Čl. 32. Člani organizacije, ki ne plačajo svojih članskih prispevkov dva meseca, izgube pravico članstva. Strankin materijal se more dobiti od strankine blagajne le proti gotovemu denarju.

X. Strankino sodišče.

Čl. 33. Strankino sodišče rešuje vse slučaje pregreškov proti disciplini, programu in taktiki stranke, katere navaja čl. 7. štatuta. Predlog za sklicanje strankinega sodišča more staviti le strankina organizacija, a o njem odločuje pokrajinsko tajništvo.

Strankino sodišče tvori 5 članov, po 2 imenujejo sporne stranke, predsednika pa določi pokrajinsko tajništvo.

Kazni strankinega sodišča so: opomin, ukor, odvzetje članskih pravic za tri mesece in izključenje iz stranke.

Čl. 34. Proti odloku strankinega sodišča, ki se izda pismeno z motivacijo, imata obe stranki pravico pritožbe na osrednji strankin svet v roku mesec dni po dostavljenju odloka.

Odlok za izključitev iz stranke se objavi šele po odobrenju osrednjega strankinega sveta. Proti odloku osrednjega strankinega sveta imajo izključeni člani pravico pritožiti se na kongres, ki odloča končnoveljavno.

Čl. 35. Če se član stranke, proti kateremu je podan predlog za izključitev, odreče strankinega sodišča, ali v roku, ki mu ga da uprava njegove organizacije, ne imenuje svojih zastopnikov v strankino sodišče, se smatra za izključenega iz stranke.

Čl. 36. Zopetni sprejem izključenih članov v stranko sme izvršiti le strankin kongres na prošnjo, ki je bila podana redovnim potom.

XI. Častno sodišče.

Čl. 37. Častno sodišče ima reševati medsebojne spore članov stranke. Sestavljeno je iz petih članov, po dva volijo stranke, predsednika določi organizacija toženca, pri kateri se mora zahtevati sestavo sodišča.

Odlok se daje pismeno, z motivacijo. Nezadovoljna stran ima pravico pritožiti se pokrajinskemu strankinemu svetu, s pravico pritožbe proti rešitvi pokrajinskega sveta na osrednji strankin svet.

X. Spremembe organizacije.

Čl. 38. Spremembe v organizaciji stranke more izvršiti le njen redni kongres.

Predloge za spremembe morejo staviti krajevne organizacije, pokrajinski strankini sveti in sam osrednji strankin svet. Predlogi se morajo predložiti in objaviti vsaj mesec dni pred kongresom.

X. Zaključne odredbe.

Čl. 39. Državna konferenca opolnomočuje osrednji strankin svet:

1. Da izdela pravilnik za krajevne organizacije, kakor tudi za ostale organizacije, ki stopijo v sestavo stranke, kakor n. pr. žensko tajništvo, mladinske skupine in podobno.

2. Da izvede organizacijo strankinega tiska.

Čl. 40. Ta štatut je začasen, do I. rednega kongresa stranke, ki bo sklepal o definitivnem štatutu stranke.

Beograd, 14. januarja 1923.

Glavni odbor N. D. S. J.:

Aleksa Rebrić, tap. delavec; Miodrag Manojlović, ključ. delavec; Lazar Petrović, tap. delavec; Dimitrije Alimpijević, čebelar; Josip Štefanać, tipograf; Mihajlo Todorović, bivši tajnik delavske zbornice; Uglješa Jovanović, advokat.

„Glas Svobode“,

glasilo »Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije«, izhaja vsak četrtek in stane na mesec 4 Din, na četrtleta 12 Din, na polleta 24 Din.

Naročnina, rokopisi in pisma se pošiljajo na naslov: »Glas Svobode«, Ljubljana, Turjaški trg št. 2 pritličje (Delavski dom).

Sodrugi in sodružice! Širite in naročajte »Glas Svobode«, ki je Vaš list.

Delavska ljudska visoka šola priredi v nedeljo dne 22. t. m. ob 9. uri dopoldne predavanje v zbornični dvorani na univerzi. Predava Žgeč Franjo o temi: »Proletarijat in problemi njegove izobrazbe«.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Šušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.